РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всї листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., СУБОТА, 31-го МАЯ 1919. Ч. 64. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. SATURDAY, MAY 31, 1919. No. 64.

ЦІЛА СХІДНА ГАЛИЧИНА В РУКАХ ЛЯХІВ.

Переговори у Варшаві між Поляками і правительством Петлюри в справі перемиря зірвані.

ПАДЕРЕВСКІ ОКЛЕВЕТУЄ В ПАРИЖИ УКРАЇНЦІВ. --- НАЗИВАЄ ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО „ШАЙКОЮ БАНДИТІВ".

БУНТИ СЕРЕД БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ВІЙСК НА УКРАЇНІ. --- ҐРІҐОРІЄВА ПРОГОЛОШЕНО ЗРАДНИКОМ САВЄТСЬКОГО ПРАВЛІНЯ.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 30, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ЛЯЦЬКА ОРДА ЗАЙМИЛА ЦІЛУ СХІДНУ ГАЛИЧИНУ.

Переговори у Варшаві не довели до успіху. — Український посол відїхав з Варшави.

(Після кореспонденції Камерона Макензі).

ВАРШАВА, 25. мая. — Від 36 годин польські війска злучили ся з війсками румунськими, хоч сеї великої події доси урядово не оголошено. Румунська військова комісія находить ся вже в дорозї до Варшави, щоби відбути спільну нараду з головним штабом польських війск.

Боротьба в Галичині скінчила ся сама собою, бо Поляки прогнали українські війска поза границї східної Галичини. Ціла східна Галичина находить ся під теперішну пору в руках польських війск. Поляки не мають зовсїм наміру переводити наступу на властиву Україну.

Посол з України, який приїхав був до Варшави, щоби утворити союз між Польщею і тою частию України, яка стоїть під контролею ґен. Петлюри, в цїли спільної боротьби проти большевиків, виїхав, не осягнувши успіху в переведеню повисше згаданого пляну. Посол був представником лише самого Петлюри, але незвісним є, кого під теперішну пору представляє ґен. Петлюра.

ПАДЕРЕВСКІ СКЛАДАЄ ВИНУ НА УКРАЇНЦІВ.

Каже, що Українцї перші зломили розєм.

ПАРИЖ, 28. мая. — Польський премієр, Ян Іґнац Падеревскі, який вчера вечером прибув до Парижа, заявив, що Польщі грозить небезпека зі сторони Німців, які роблять великі приготованя до наступу і можуть вдарити рівночасно в кількох місцях.

Премієр заперечує вісти про погроми в Польщі. Він заявив, що всї того рода донесеня є роботою німецької пропаганди.

Щодо української справи Падеревскі заявив, що останну боротьбу спричинили Українці, які дня 11. мая підписали були розєм, а зараз на другий день, то є 12. мая, розпочали напад в двох місцях, приневолюючи отсим польські війска до своєї оборони.

ПАДЕРЕВСКІ Є ПЕВНИЙ, ЩО МИРОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ПІДОПРЕ СТАНОВИЩЕ ПОЛЬСЬКОГО СОЙМУ В СПРАВІ УКРАЇНСЬКІЙ.

Він заявив, що має до діла з Петлюрою, але не має нічого спільного „з товпою українських бандитів в Галичині".

ПАРИЖ, 28. мая. — Польський премієр, Іґнац Ян Падеревскі, відбув нині пополудни довгу конференцію з американським мировим делеґатом, полковником Гавзом, і правдоподібно буде покликаний завтра на засїдане головної ради мирової конференції.

По конференції з полковником Гавзом Падеревскі заявив в розмові з кореспондентом „Асошіейтед Прес", що він є вповні вдоволений з положеня у Варшаві, де панує цілковита згода між ним і його правительством.

Падеревскі додав, що він має повну надію, що мирова конференція, вислухавши його вияснення в справі мнимого нарушеня українського розєму, підопре становище, яке в сїй справі занив польський сойм.

„Ми заключили розєм, — заявив Падеревскі — з правительством ґен. Петлюри, яке є дійсним правительством України, і не маємо нічого спільного зі шайкою українських бандитів в Галичині (польська урядова назва для західно-українського правительства. — Ред.), які на нас напали і яких треба здавити. Ми заховуємо розєм з Петлюрою і якраз тепер ведуть ся мирові переговори між ним і польським правительством".

БУНТ СЕРЕД БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ВІЙСК НА УКРАЇНІ.

Командант большевицьких війск проголосив ґен. Ґріґорієва зрадником.

ЛОНДОН, 28. мая. — Большевикам грозять внутрішні заворушеня, як се показуєть ся з урядового звіту, який одержано нині бездротним телеґрафом з Москви, а в якім говорить ся, що „большевицькі війска здержали наступ в напрямі Винниці".

Винниця лежить на полудневий захід від Києва. Ся місцевість находить ся позаду большевицьких війск, які борють ся проти Румунії в Бесарабії.

Телеґрама з Омска доносить, що большевицька бездротна телеґрама, яку тут одержано, містить в собі слїдуючий приказ комісара Антонова, якого іменовано головним командантом червоної армії на Україні:

„Командант дивізії, Ґріґорієв, підняв ворохобню проти савєтського правління. Він постановив рушити на Катеринослав, Полтаву і Одесу, щоби заатакувати нас на задах. Подаємо до відома, що Ґріґорієв є зрадником. Його і кождого, який в злуці з ним веде боротьбу проти савєтського правління, належить розстріляти".

УКРАЇНСЬКО-ШВАЙЦАРСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА ПАЛАТА.

(Спеціальна телеграма до Українського Народного Комітету).

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 26. мая. — Маємо честь повідомити Вас, що ми основали першу українську торговельну палату на континенті, під назвою „Перша Українсько-швайцарська Торговельна Палата в Женеві". Повідомїть про се другі українські інституції і часописи в Америці. — За Надзвичайну Торговельно-фінансову Місію: **Чижевський, Королїв.**

В ПОЛЬЩІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 30, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПОЛЯКИ БОЯТЬ СЯ НАСТУПУ НІМЦІВ І БОЛЬШЕВИКІВ.

Велика большевицька армія посуваєть ся від сторони Києва в напрямі східної Галичини.

(Після кореспонденції Камерона Макензі).

ВАРШАВА, 25. мая. — У Варшаві є під теперішну пору головним предметом міркований німецька небезпека на границі польсько-німецькій.

Не є жадною тайною, що Німцї зачинили границю Шлеска та що кождого Поляка, який хотів би передістати ся через границю зі Шлеска до Польщі, Німцї арештують.

Польща громадить свої війска на німецько-польській границї, але польський штаб поступає тут дуже осторожно, щоби не полишити без оборони східних границь Польщі, і то тим більше, що загально надіють ся на сході подій великого значіня.

Штаб польської армії сподіваєть ся нападу зі сторони Німеччини на границї горішного Шлеска і Східної Прусії. Але сей напад буде удаваний, щоби змусити Поляків до перенесеня значної частини війск з большевицького фронту. В такім случаю большевики розпочали би загальний наступ проти Польщі, почавши від Двини аж до границї Румунії, щоби загорнути всї землї по Вислу і завдати смертельний удар гарно розвиваючій ся польській державі.

Одержані вісти доносять, що від двох тижнів большевики громадять великі сили на схід від Вильни, між тими найлїпша 60.000 большевицька армія під командою ґен. Антонова.

Від сторони Києва посуваєть ся велика большевицька армія в напрямі східної Галичини.

Польські військові знавцї оцінюють силу большевицької армії на 3,000,000 жовнїрів, з яких 800.000 є призначених до наступу проти Польщі.

Неурядові обчисленя подають силу польської армії на 500.000, вчисляючи до сього вже армію ґен. Галєра, і около 300.000 рекрутів. Але Польща не має на стільки оружа, щоби могла зоружити тих нових жовнїрів. Поляки є сього переконаня, що їм небавом прийдеть ся станути до боротьби проти 800.000 большевиків і 200.000 Німців, підчас коли вони мають до своєї розпорядимости заледви 500.000 війска.

Поляки не вірять, щоби алїянти були всилї дати безпроволочну поміч. Щоби війска алїянтів могли дістати ся до границї Шлеска, на се потреба їм що найменьше вісїм тижнів часу.

Польська автономія для національних меньшостий.

ВАРШАВА, 25. мая. — Нині вечером польський сойм ухвалив одноголосно головні підстави автономії для національних меньшостий після проєкту польського правительства.

Підстави автономії, ухвалені соймом, завдають брехню всїм закидам, неначеби Польща мала імперіялїстичні цїли, які підносили проти неї її найзавзятійші вороги. Ухвалені принципи автономії є безсумнївним доказом, що Польща признає принципи про самовизначене народів. Вона дає без ніякого застереженя ґ а р а н т і ю, що східна Галичина, Білорусь, Литва і кожда инша народність, яка входить в склад Польщі, одержить самоуправу, як се мало місце в часах перед подїлом Польщі.

100.000 хорих на тиф в Польщі.

ПАРИЖ, 27. мая. — В Польщі є під теперішну пору 100.000 людий хорих на тиф, як се доносять вісти від головної економічної ради. Тиф в Польщі поширюєть ся в застрашаючий спосіб. Такмао поширив ся тиф на Угорщині і в инших краях полудневo-східної Европи.

Заходить небезпека, що ся недуга прийме ще більші розміри в зимі. Головна рада іменувала окрему комісію, яка має виготовити пляни для боротьби проти тифу і холери.

В АВСТРІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 30, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Поляки і Юго-Славяни не хочуть платити довгів Австрії.

ПАРИЖ, 28. мая. — Рада десятьох відбула в домі президента Вілсона нараду в справі відшкодованя, яке має заплатити Австрія. Справа є досить трудна з причини становища Поляків і Юго-Славян, які заявляють, що вони не є зобовязані сплачувати довгів Австрії за війну, за котру вони не є відповідальні. Однак італїйські делеґати настають, щоби сї нові держави заплатили свою пайку відшкодованя, аби в сей спосіб Італія могла одержати бодай частину своїх коштів воєнних.

Велика „чвірка" радить над додатковими змінами економічних услівий мирового договору, щоби оминути протести.

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 30, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Ленїн доносить про велику побіду над війсками Кольчака і Денїкіна.

ЛОНДОН, 27. мая. — Бездротна телеґрама з Москви від Николая Ленїна до Будапешту доносить, що большевицькі війска віднесли на сходї велику побіду над армією адм. Кольчака і на полудни над армією ґен. Денїкіна. Савєтські війска заняли цїлий басейн над рікою Донцем.

Наступ на Петроґрад вважає савєтське правительство полїтичною демонстрацією, бо, коли би навіть Петроґрад упав, то се буде мати виключно лише політичний вплив.

Большевики заперечують вістку про опорожненє Петроґраду.

ЛОНДОН, 28. мая. — Російська бездротна телеґрама заперечує вістку про намір опорожненя Петроґраду і висаджуванє у воздух складів оружа і амуніції. В телеґрамі говорить ся, що нема наміру опорожняти місто та що вислано нові війска до Ґачіни, на полудне від Петроґраду, які успішно відперли наступ неприятеля.

Задержано вісїм кораблів з поживою для Росії.

ПАРИЖ, 28. мая. — Алїянтська рада поживи має тепер вісїм кораблів, наладованих мясом і мукою в Гельзінґфорсї, Ганґо, Ґданьску і в инших балтійських пристанях, які могли би бути в протягу сїмох днів в Петроґраді.

Доставленє поживи для Петроґраду буде залежати від дальших випадків в Росії.

Большевики острілюють американські війска на Сибіри.

ВЛАДИВОСТОК, 26. мая. — В недїлю рано дві компанії американського війска маширували в напрямі села Королївця, відки одержано вістку, що там большевики орґанізують ся, щоби знищити зелізничий шлях в околиці Скотової.

Большевики почали з гір остілювати американських жовнїрів, але сї не потерпіли жадної шкоди. Большевики втратили в убитих одного офіцира і кільканайцять жовнїрів. Трох большевиків взято в полон. В боротьбі брало участь 200 большевиків.

———o———

Демонстрація англїйських жовнїрів в Лондонї.

ЛОНДОН, 26. мая. — Тисячі увільнених зі служби жовнїрів і моряків, зоружених в камінє, уладили нині похід до парляменту. Поліція здержала похід і розіґнала демонстрантів.

Опісля зорганізовано новий похід, який рушив під королївську палату.

Пополудни відбуло ся в парку Гайд демонстраційне віче, в якім брали участь увільнені з війска жовнїри і моряки, домагаючи ся праці і відповідної платнї. Подібні демонстрації відбули ся нині по всїх містах в Анґлії.

З МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 30, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПРЕЗИДЕНТ ВІЛСОН ПРОТИ ПРИЗНАНЯ ПРАВИТЕЛЬСТВА АДМ. КОЛЧАКА.

Франція за безуслівним, Анґлія за услівним признанем протибольшевицького правительства.

ПАРИЖ, 28. мая. — Справа щодо признаня головною радою мирової конференції правительства адм. Колчака представляєть ся після відомостий з урядових кругів, як слїдує:

Франція є готова признати адмірала Колчака безуслівно. Анґлія є готова признати його услівно. Злучені Держави зовсїм не думають його признати.

Кажуть, що американський амбасадор Морріс, який находить ся в дорозї до адм. Колчака, взяв зі собою письмо від чотирох великих держав, в якім вони домагають ся від адм. Колчака, щоби дав деякі рішучі приреченя. Анґлія домагаєть ся, щоби він дав приреченє, що скличе установчі збори, які установили би демократичне правительство в Росії, та що признасть самоуправу для Естонії.

На президента Вілсона напирають дуже сильно прочі великі держави, щоби він також згодив ся на признанє адм. Колчака, але през. Вілсон не є вдоволений з такого признаня, маючи переконанє, що се означало би накиненє Росії реакційного режіму.

Президент Вілсон чекає на звіт амбасадора Морріса.

ПАРИЖ, 28. мая. — Франція заявила ся рішучо за признанем протибольшевицького правительства, щоби в сей спосіб запобігти союзови Росії з Німеччиною. Японія є також за тим, маючи своє око на Сибір. Анґлія помимо спротиву анґлїйських робітників згодила би ся попирати сю справу під деякими услівями. Президент Вілсон ще не рішив ся і дивить ся на сю справу досить скептично. Він підозріває, що адм. Кольчак є реакціонером з монархічними тенденціями. Помимо давного досьвіду з приводу пляну щодо конференції на острові Прінкіпо і висиланя до Москви Булита і Стефенса, як також з приводу пляну д-ра Нанзена щодо живленя Росії, президент Вілсон займив знова вижидаюче становище, очікуючи звіту від амбасадора Морріса. Показуєть ся, що амбасадор Морріс взяв зі собою письмо від президента Вілсона, на яке згодили ся всї чотири великі держави, а в якім сказано, що члени мирової конференції мусять мати зовсїм певні вісти щодо намірів і політики адмірала Кольчака, заки мирова конференція буде могла згодити ся на признанє його правительства.

Нині стоїть справа так, що від президента Вілсона залежить, чи алїянти признають адм. Колчака чи ні, о скільки се дотичить мирової конференції, бо навіть, коли би алїянти признали його, то на случай спротиву Злучених Держав адм. Кольчак був би виключений від мирової конференції.

НА УГОРЩИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on May 30, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Беля Кун заповідає революцію в цілім сьвіті.

(Після кореспонденції Антона Чарнецкого).

БУДАПЕШТ, 28. мая. — Прибувши до Будапешту в цїли познакомленя з большевицьким режімом на Угорщині, мав я довшу розмову з Белею Куном, міністром заграничних справ і головним провідником комуністичного руху на Угорщині.

Беля Кун, який свого часу був секретарем Николая Ленїна, і є тепер його учеником, приймив мене в готелю „Гунґарія". Беля Кун є середного росту, гладко оголений, отвертий в розмові; його очи зраджують хитрунство. Він не виглядає на ідеалїста, але робить вражінє практичного чоловіка. Беля Кун говорив:

„Після моєї гадки се не робить ріжниці, чи німецьке правительство підпише мировий договір чи ні, бо нова революція, сим разом революція пролєтаріяту, мусить прийти напевно. Німеччина нищить нині істнуючу гармонію між соціялїстами та буржуазією і яко капіталїстична держава Німеччина є нині мертва. Комунізм, большевизм або як небудь инакше хочете се назвати, мусить обхопити весь сьвіт, хоч він може приймити в ріжних краях ріжні форми".

Коли я сказав йому, що деякі особи називають большевизм недугою, яка опанувала людство, та що він, подібно як горячка мусить перейти, Беля Кун відповів коротко:

„Коли большевизм є недугою, то що опісля станеть ся? Одно є певне — сьвіт не поверне до капіталїзму. Як довго удержить ся наше правительство? О скільки я знаю, були поновні поголоски про мою смерть та про упадок нашого правительства; але ми оба є при житю. Всупереч розсїваним поголоскам, що церкви зістали замкнені, вони стоять отвором. Женщини не є скомунізовані. Нема більшого ворога многоженства, як я сам. Всї фабричні робітники одержують військове образованє і будуть небавом готові до військової служби. Я бачив одну таку дивізію на боєвім фронтї, і нема лїпше карних жовнїрів".

Говорячи про „будучу революцію" в Німеччині, Беля Кун заявив:

„Коли німецьке правительство підпише мировий договір, Шайдеман і його товпа виграють послїдну свою карту. Колиж воно відмовить підписанє мирового договору, то прийде сейчас до розлому між буржуазією і соціялїстами та прийде до революції, на чолї якої станутъ всї соціялїстичні елєменти".

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

НАША ДЕЛЄҐАЦІЯ В ПАРИЖИ.

(Спеціяльна кореспонденція У. Н. Комітету).

Париж, дня 26. цьвітня 1919.

До У. Н. Комітету,
70 Fifth Ave., New York City.

Отсе посилаю Вам другий лист про нашу працю в Парижи. **Ми** вже тут три тижні і праці за той час було вже дуже богато, **так** що годі Вам в коротких словах її докладно описати. Все-**таки** хочу переслати бодай короткий, і радше загальний, начерк.

Як знаєте, мирова конференція тепер посьвячує весь свій час праці для зладженя мирового договору з Німеччиною, а крім того рівночасно і спірним справам Італії та Японії. Коли сі діла покінчать ся, прийдуть на чергу справи східної Европи.

Тимчасом задачею української делєґації є приготовити ґрунт через вияснене української справи в пресі та через наради, розмови і конференції з ріжними інтересованими політичними ґрупами. Позатим є тут також мішана комісія для виготовленя умов українсько-польського перемиря. Делєґація остає в постійних зносинах з нею, бо вона сьогодня є тут одиноким повновласним збором, поки не приїде окрема комісія з України, яка мати-ме повновласть переговорювати в справі перемиря. Ся комісія є вже в дорозі до Парижа.

Ви розумієте, що завданєм Ваших представників в Парижи, себто конґресмена Геміла і моїм, є передівсім конференції з американськими офіціяльними і неофіціяльними впливовими особами, щоби представити їм українську справу в правдивім і справедливім сьвітлі. Се завданє ми сповняємо передівсім, а також стоїмо в постійних зносинах з Американцями, що є членами українсько-польської перемирної комісії.

Дальше хочу коротко переказати Вам хід нашої праці з заходів з того часу, як я Вам вислав перший лист.

Дня 16. цьвітня мав я розмову з д. І. Петрушевичем з Канади і з д-ром М. Рудницьким з Галичини. Оба вони дуже інтелїґентні люди і щирі патріоти. Вони мені оповідали про се, що галицькі Українці зробили від часу поваленя австрійської імперії. Галичани проявили великі орґанізаційні спосібности і можна сказати, доказали чуда, коли серед таких трудних відносин, в яких находив ся їх край, вони так скоро і так справно зорґанізували свою народну републику. **Вони зорґанізували знамениту армію українських добровольців, дуже добре вправлену, зоружену і зодіту. Деякі високі особи з армій аліянтів висловили свій подив для української армії добровольців в галицькій Україні.**

Дня 17. с. м. був я в бюрі Американського Червоного Хреста в Парижи. Там заявили мені, що як тільки буде підписане перемирє між Українцями і Поляками, Американський Червоний Хрест вишле поміч українському населеню в Галичині.

Сенатор Шелухин подав осьтакі свої замітки про відносини на Україні, які будуть цікаві нашому загалови:

Українське правительство є чисто селянським правительством, якого політика опираєть ся на земельній реформі. Скоропадський, котрий получив ся був з Німцями, підпирав великих земельних власників при німецькій підмозі. Наслідком того селяни ненавиділи і його і Німців. Так було особливо в полудневій Україні, де Німці при помочи московських бюрократів ограбили були українське населенє з їх землї і звели їх на крайну нужду. Тепер українські власти сконфіскували земельну посілість Німців в Херсонщині і инших провінціях, подібно, як се зробило американське правительство в справі посілостий німецьких горожан в Злучених Державах.

Д. Ісаєвич знова говорив мені про осьтакі свої поміченя серед образованих наших земляків на Україні, які теж зацікавлять, гадаю, американських Українців:

Серед образованої верстви на Україні є тепер сильний рух відкинути московські теоретичні методи образованя, а натомісць **приняти американські методи.** Він сказав мені, що все, що американське, тепер Українці дуже цінять, а особливо американську практичність, енерґію і справність. Українські провідники раді би вислати до Америки молодих людий на науку і для пізнаня відносин у сій великій републиці. Коли на Україні буде стале правительство, воно сейчас вишле українських хлопців до Америки для наук технічних і бізнесових.

Дня 18. цьвітня приїхав до Парижа новий представник Директоріяту України. Се д. Марґолін, родом Жид. На Україні він добре звісний; в кабінеті займає становище заступника міністра заграничних справ.

Того дня мав я конференцію з головою української делєґації, д. Гр. Сидоренком. Я здав йому звіт про працю, яку Ваша делєґація доси зробила. Він був дуже вдоволений і подав деякі інструкції, що було би порадне в найблизших днях зробити.

Я предложив д-рови В. Панейкови свої услуги поза працею, яку мені призначила делєґація. Др. Панейко радо приняв, особливо в часі переговорів з перемирною комісією, де треба богато говорити по анґлїйськи, а до нашого приїзду в делєґації був тільки один д. Іван Петрушевич, що плавно говорив по анґлїйськи.

Дня 19. цьвітня конґресмен Геміл мав розмову з многими **Американцями, які можуть** нам помогти в обороні слушних **прав** українського **народу. Один** з них, кореспондент, дуже прихильно ставить ся до визвольних змагань України.

Дня 21. цьвітня був я з конґресменом **Гемілом** у полковника Едварда Гавса, члена мирової делєґації Злучених Держав. Він приняв нас радо і просив дати йому меморіял про українські домаганя. Обіцяв теж, що відбуде конференцію з д. Сидоренком, як тільки скінчать ся справи з мировим договором з Німеччиною. Конґресмена Геміла просив, щоби коли ще відвідав його особисто.

Дня 22. цьвітня проф. Савченко запросив мене і конґресмена Геміла до свого дому на свого рода сьвяточне приняте. Конґресмен Геміл мав того дня кілька конференцій і не міг прийти, тож я пійшов самий. Було там більше членів української делєґації. Я мав з проф. Савченком довшу розмову, особливо про пресове бюро, яке він провадить. Між иншим він висказав подяку видавництву „Свободи" за прислані на його адресу книжки, які роздано головно жовнїрам з України. Казав, що раді були би, як би видавництво „Свободи" могло післати ще більше книжок.

Дня 24. цьвітня видали ми дещо гроша на публікаційні цїли в чужих мовах про українські домаганя. Правду казати, гроші, які ми могли ужити на сї цїли, вже всї видані і ми нині вже чуємо, що маємо руки звязані, коли хочемо публікаційною дорогою видвигнути українські політичні домаганя, а ще радше, коли хочемо оборонити слушні українські домаганя перед нападами польських політиків і імперіялістів.

Того дня бачив ся я знова з проф. Савченком. Жалував ся, що „Свобода" приходить дуже неправильно, через що він не може у своїм бюлетині нічого помістити із „Свободи", хоч як би радий се зробити, бо „Свободу" цінить найбільше. Не добре, що „Свобода" посилаєть ся паками що 6 тижнїв, бо ґазети приходять пізно і вже годі з них користати. Ліпше посилати правильно тоді, як виходить.

Дня 25. цьвітня мав я розмову з д. Іваном Петрушевичем і з полковником Колосовським. Оба питались про наш У. Н. Комітет в Злучених Державах. Висловили своє признанє для способу зорґанізованя У. Н. Комітету та для його цінної праці, яку зробив в такім розмірно короткім часі. Оба вони кажуть, що Українці в Злучених Державах зорґанізовані знаменито і проявили великий і горячий патріотизм. Подобав ся їм вибір делєґатів із Злучених Держав і хвалили американських Українців, що впали на таку щасливу гадку, що вислали одного Американця і то ще конґресмена, так добре обізнаного з американською політикою як д. Геміл, котрий уже семий раз вибраний до конґресу і є старим та досьвідним політиком американським.

Дня 26. цьвітня мав конґресмен Геміл і я дуже вдоволяючу розмову з американськими урядовими особами в справі перемиря в Галичині. Ми певні, що американські представники в перемирній комісії ставлять ся до українського народу в Галичині справедливо.

Дня 28. цьвітня були ми з конґресменом Гемілом у Чарлза Р. Крейна, президента міжаліянтської комісії. Він мав дуже мало часу і ми богато не говорили, але запросив нас прийти до нього вдруге. Конґресмен Геміл був ще того дня особисто у полковника Гавса.

Пополудни я стрінув ся з д-ром Зархієм. Він вибираєть ся до Лондону у важній справі. Хотів, аби я з ним їхав. Я відповів, що радо поїду, як що зможу увільнитись від праці в Парижи на кілька днів. Поговорю про се з конґресменом Гемілом.

Покищо се все, про що я міг Вам тепер написати.

Здорові були.

Др. Кирило Д. Білик.

ЩО МИ ЗРОБИЛИ ДЛЯ РІДНОГО КРАЮ?

(Надіслана стаття).

Здавалоб ся, що українська іміґрація в Америці для рідного краю зробила много. Таки як би зачав рахувати, то здавалоб ся, що ми, Українці в Америці, щиро ратуємо рідний край. **Але чи се правда?!**

Не вчисляймо Першого Всеукраїнського Зїзду, поїздки делєґації до Вашинґтону, інформованя чужої преси про наші змаганя, заходів у Червоного Хреста о підмогу для наших братів, висилки делєґації до Парижа і прочі наші заслуги для України. — Се все дуже гарно і добре. Се цінна робота і корисна для рідного краю.

Але се ще не вся робота, се ще не виповнене всїх обовязків, що лежать на нас, братя Українці в Америці.

Писало ся вже нераз в ґазетах, говорило ся нераз на вічах, що для веденя успішної роботи для України треба гроша.

Треба гроша!

Треба гроша на підмогу нашій делєґації в Парижи!

Треба гроша на приєднане чужої преси для української справи!

Треба гроша на закупно лїкарств для наших братів, що в piднім краю сотками від недуг гинуть!

Ми вже зложили гроші. А кілько? Пятьдесять пять тисяч долярів.

І се вже все? Чи вже більше не треба? Чи вже більше не маємо? І чи вже більше Україна від нас не варта?

Писало ся нераз, кілько то гроший зложили на загарбане українських земель Ляхи. Писало ся, кілько гроша зложили для свого краю Чехо-Словаки. Зложили вони міліони. Але їх є більше в Америці ніж Українців.

Однак Литовців в Америці нема більше як Українців. Литовці в Америці зложили на визволенє рідної землї ні більше, ні меньше, а чотириста тисяч долярів. І дальше складають.

А ми зложили пятьдесять пять тисяч — і далї анї руш. А ми дали по долярови або по кілька долярів і більше не даємо. Чи більше не варта в нас воля України? А ми всї не дали жертви на ратованє рідної землї; та не то всї, але половина з нас ще цента на ратованє України не дала.

Кажім, що нас є в Америці лише пятьсот тисяч. Щоб кождий по долярови дав, то вже буде пів міліона долярів. А кождий може дати доляра. Кождий має доляра; кождий з нас тепер має гроші. Байдужність супроти України в теперішну хвилю є злочином. Невжеж ми жалуємо ж е р т в у в а т и хоч дещо для рідного краю? Невжеж ми такі скупі, що для України центів жалуємо?

Нікого не хочемо ображати, але скажемо отверто: **Сором нам, нам самим за самих себе! Коли ми жалуємо незначної жертви на ратунок України тепер, коли Україна того ратунку найбільше потребує, то ми не варті звати ся Українцями, ми не варті вернутись на Україну, бо ми байдужностию шкодимо їй.**

Може се неправда? Воно правда, що гірко правду в очи собі казати, але не в гнїв хай буде нікому, — скажім собі ту правду тепер, поки ще не запізно.

Отже починаючи від інтеліґенції, мусимо сказати, що велика частина наших сьвящеників не взяла собі до серця справи ратунку України. Чи неправда? Кождий сьвященик може дати для України жертву в сумі, скажім, сто долярів. Покажіть мені таких сьвящеників, що так зробили. Знайдуть ся такі, але їх можна на пальцях рахувати. Встид! Сьвященик повинен нарід не йно релїґійних правд навчити, але й патріотизму. Хай же навчає приміром і хай не дасть народови забути сьвяті обовязки супроти рідного краю!

Наші бізнесмени — порахуйте їх! В кождій місцевости знайдуть ся. Чи ні? А кілько вони гроша зложили на ратованє України? Зложили вони хоч десять тисяч? Навіть одної тисячі не жертвували. А можуть віджалувати кождий по сотці. Певно можуть. Але не дадуть. А встид! Українські бізнесмени між Українцями гроші роблять. **Колиж вони жалують жертви для України, то вони не варта того, що Українці їх підпирають.**

Наші іміґранти-робітники — є їх пів міліона. Чи ні? Кілько вони гроша для України зложили? Як розрахувати на загал, то на кождого випадає по десять центів. Страх богато! Але булоб ще пів біди, щоб кождий хоч по десять центів дав. **Були такі, що давали по долярови, по пять, десять, по пятьдесять і по сто, а прочі анї зломаного цента. А встид! На яку біду признавати ся до українського народу, коли для України жертви жалуєш?**

Вороги проти нас ідуть; наші землї рабують, а грішми сиплють, щоб правду засипати, а ми спимо. Зложили пятьдесять тисяч і гадаємо, що вже Україна спасена. А то неправда. Недавно центральна орґанізація одного поневоленого народу заплатила за поміщенє одної статї в кількох чужих ґазетах **дванайцять тисяч долярів.** Недавно тасама орґанізація вислала на ґазетну аґітацію у Франції **пятьдесять тисяч долярів.** І сей гріш не в болото киненний. Справа того народу, хоч він меньший від нашого, добре стоїть. А ми що маємо робити? Чекати, аж нам ласку дадуть? Чекаймо, чекаймо, то певно дочекаємо ся нового батога.

Час, братя і сестри, Українці в Америці, взяти собі справу України до серця. Крайний час! Бо як тепер не поратуємо рідного краю, то хто знає, чи за місяць-два буде що ратувати.

Правдолюб.

ДО ВСІХ МІСЦЕВИХ У. Н. КОМІТЕТІВ І ДО ВСІХ УКРАЇНЦІВ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Звертаємо ся отсим до всїх місцевих У. Н. Комітетів і до всїх Українців в Злучених Державах, щоби в найблизших днях постарались о звіти про українську акцію в справі **Побідної Позички Свободи в кождій місцевости,** де є хоч би маленька українська громада.

Головна Канцелярія У. Н. Комітету в Ню Йорку власне тепер приготовляє загальний звіт української акції для департаменту скарбу і мусить мати для того звіту як найдокладнїйші звіти з усїх місцевостий.

Де є У. Н. Комітет, там його уряд повинен про се подбати, а де ще доси не основано У. Н. Комітету, там місцеві українські товариства або і поодинокі патріоти повинні постаратись зібрати дані про се, **кілько** Українців та Українок закупило ноти і **за яку суму** і такий звіт прислати зараз до Головної Канцелярії У. Н. Комітету.

Треба зібрати такі дані:

1. Кілько Українців і Українок купило ноти через місцеві У. Н. Комітети або українські комітети Позички Свободи.
2. За яку суму купили вони тих нот.
3. Кілько Українців і Українок купило ноти по фабриках, робітнях, копальнях, торговлях і т. д.
4. За яку суму купили вони тих нот.

Зібравши ті дані (найліпше се зробити, спитавши членів місцевих товариств, парохій, братств, сестрицтв і т. д. **на мітінґах),** треба написати їх в листі і післати до Головної Канцелярії У. Н. Комітету в Ню Йорку.

Післати треба **як найскорше,** а в кождім разі **не** пізнїйше як 15-го червня с. р.

Адресувати листи так:

UKRAINIAN NATIONAL COMMITTEE,
70 Fifth Avenue, Room 1008, New York City.

Ню Йорк, дня 28. мая 1919.

Український Народний Комітет в Зл. Д.

СТІЙМО ЗДАЛЕКА ВІД ПОЛЬСЬКОЇ КУЛЬТУРИ!

(Допись з Шікаґо, Ілл.)

Панове Поляки чим день тим більше приходять до стану дикого божевіля. Всю дику гадючу їдь виливають на голови Українців. За що? За те, що Українці не фаризейством, не клеветою, не лицемірством, але правдою домагають ся волї на своїй земли.

Вже давно минули ті часи, коли то наш Українець байдужно дивив ся, хто буде його паном. А панове Поляки казали: „Ах, які то почціви тен рускі людек". Тепер Українець вже не хоче двигати на своїх плечах вшехпольських тягарів і в заплату отримувати від „опікунів" позаушники. Українець задумав жити своїм житєм на своїй прадідній земли. Се панове Ляхи знають і пінять ся зі злости, що ось-то мрії про велику Польщу не здійснять ся ніколи і не буде їм місця на пановане, бо анї Україна, анї Литва, анї Білорусь, анї Галичина не хотять мати польських опришків за опікунів. І в доказ того зїхали ся до Парижа делєґати і з України і з Литви і з Галичини, а навіть здалекої Америки і Канади, щоби запротестувати проти польських грабіжників.

Панове вшехполяки як довідали ся, що українські делєґати знівечили їх пляни; як сї делєґати доказали на мировій раді, що Галичина і Україна то не Польща; а в додатку як почули гарматні стріли в Галичині, то мирова рада дійсно переконалась і признала, що Галичина і Україна то не Польща.

І мрія про велику Польщу від моря до моря щезла мов миляна банька. І от чому вшехполяки пінять ся зі злости і всю гадючу їдь, на яку лише „браця" Поляки можуть здобути ся своїм „культурним" способом, зливають на Українців і на всьо, що українське. Перед у тій „культурній" роботі ведуть оборонці католицької віри, польські ксьондзи, ті Христові наслїдники, голосителї любови до ближнього. Засліплені дурійкою великої Польщі, вони не мають границь, анї міри в ненависти до України.

Замало їм проповідальниці, замало вшехпольських шмат, в котрих нічого путнього нема, тільки гниль, плюгавство й огида на нас; але треба було ще урядити вимарш і віче дня 11. мая б. р. в гали Шерман Парку, і там вилляти свою сьвячену польську гадючу їдь на Україну і Українців, і ще більше розбудити той вже пануючий расовий антаґонізм в Америці в спосіб не американський. На тім вічу переїхали ся „культурно" по наших головах посьвячені слуги божі, котрі з піною на устах голосили, що з любови до „братнєго" народу треба „Украінцуф - гайдамакуф з н і щиць". Наші Українки, присутні на тім вічу, окрасивши свою трудь відзнакою польського товариства, вислухали с е ї „культурної" мови пробоща, і анї одна не вийшла з салї на знак протесту.

Лють і жаль кипіли в моїм серци і я питав сам себе: „Чого я тут? Чого ви тут, жінки? Чиж я не знаю, що ви Українки? Чого ви тут прийшли, затроювати ся польською їдию?" Знай, Українко, що польська їдь є трійлива і як заразиш ся нею, то згинеш, а не вилїчиш ся. Отже цїлию сего віча було, щоби впустити в тебе польську гадючу їдь. Польський ксьондз знає, що ти не ходиш до костела але до церкви, ну і в який спосіб він тобі скаже, що України нема, а Українці „то бидло, збує, гайдамакі" і т. д., і т. д. Але він знає, що ти, Українко одна з другою, належиш до польського товариства і на віче з товариством мусиш прийти. Що правда, ти в українськім поході не пійдеш... Ти вже волиш боками лїзти, мов злодій, а в польськім товаристві ти мусиш іти в рядї, а на вічу мусиш слухати, як польський ксьондз зогиджує тебе, твою матір, твого батька, твою родину, твою землю, твій край і всьо, що лише українське. А що-ж ти, Українко, на те? Я знаю, що ти є членицею в польськім товаристві, а свої діти посилаєш до польської школи, де їх виховають на гадів, котрі будуть кусати твій нарід більше ніж їх учителї. Я знаю, що ти платиш колєкту на польський костел, хоч до церкви ходиш, але як даш на церкву нікля, то хочеш, аби наш піп оголосив твоє імя з десять разів за того нікля. В тебе є гроші на колєкти, на польські товариства, на „фундуш народови", на горівку, на ріжні непотрібні річи; але як прийде дати на свою церкву, на свій народний фонд, на свою орґанізацію, тоді ти кричиш мов несамовита.

Я питаю ся тебе, брате і сестро, чи в нас нема братств, сестрицтв, товариств, де ви повинні належати? А ти де? В польськім товаристві? Кого годуєш своєю працею? Кого запомагаєш? З ким пристаєш? З ворогами? О, ти мерзене кодло, рабе! За тебе кров проливають, найліпші наші сини кладуть свої буйні молодечі голови, конають в ляцьких казаматах, а ти, рабе, наставляєш шию під ляцьке ярмо, в часі, коли починаєть ся нам усьміхати доля? Поправтесь, Українки! Ще є час зло направити, бо я знаю, що у вас пливе кров ваших предків і ляцька їдь не приймеrécть ся у вашій крови. Поступіть радикально: киньте польські товариства і вступіть до нашого Українського Народного Союза, котрий вас прийме з отвертими руками. Перестаньте сейчас посилати свої діти до польських шкіл, бо польські „сьостри" затроять вам їх польською їдию. Школу ми маємо свою, парохіяльну, під проводом Вп. добродійки Скротської на Савт Сайд. Колєкти на костели анї на жадні „фундуші" не давайте; дайте на свої, бо нам конче треба, а від Ляха за се дістанеш в лоб, так як в Шерман Парку, в гали на вічу. Не купуйте у польських склепах, гоніть зі своїх домів всяких польських колєкторів-волоцюгів, яких повно вештаєть ся поміж нами. Зєднаймо ся всї в теперішний час, нехай не буде між нами людий, котрі-б стояли осторонь від тої великої громади, яка леда хвиля дістанеть ся до вершка побіди. Ми, Богу дякувати, нарід великий, культурний. Наша земля богата і варта житє за неї дати. Вірмо у свої власн сили, не надіймось на нікого, любім всьо, що своє, хоч би воно було найгірше, бо то наше, то наш добуток, а ми се дістали в спадщині по наших прадідах, котрі гинули на ляцьких палях, на турецьких ґалерах і в далекій Московщині. Наша мова, наша віра, наші звичаї — се традиції наших предків, і проклін впаде на того, хто посьміє зневажити се, що посьвячене кровю наших прадідів.

Нехай Ляхи пінять ся зі злости, нехай лютують, нехай виють, мов скажені собаки; ми не дамось, ми маємо бути вільні межи вільними, на своїй земли, зрошеній кровю дїдів наших.

І все, коли почуємо польське вите, або скомлїнє, знаймо, що ми їдемо.

За нас сила, за нас воля і правда сьвятая!

Петро Каваців.

ДО СІЧИЙ В АМЕРИЦІ.

Січи! Січи! Січи! Де ви є?! Товариші Січовики, де ви?... Чи не чуєте, як проклятий Лях мордує вашого батька, брата і товариша? Чи не чуєте того страшного плачу вашої матери і сестри?! Де ваша присяга? Де Ваша відвага? Де ті пісні, що ви співали: „Душу й тіло ми положим за нашу свободу і покажем, що ми братя козацького роду"?

Товариші Січовики і добрі люди! Поможіть неньці Україні! Орґанізуйте нові Січи й приступайте до Січової Орґанізації Українців в Америці.

Наші братя і товариші Січовики борють ся проти сильного ворога; проти ворога, для котрого навіть заповідий божих нема; котрі наїзджають на нашу рідну землю немов Татари в давних часах.

Товариші Січовики і ви добрі люди в Америці: будьмо готові! Будьмо загартовані в січових вправах! Будьмо всї зорґанізовані в січових рядах. Уважаймо, що мирова конференція порішить українську справу може корисно для України, а може так, що ми самі будем мусїли рішати! Ми кривди не хочемо. Ми чужого не жадаємо! Ми хочемо правди! Ми хочемо справедливости! За правду та справедливість і смерть не страшна. Ми нарід культурний і опікунів не хочемо. Ми хочемо бути вільними в своїй хаті. „В своїй хаті своя правда і сила і воля" — сказав Шевченко — тому ми мусимо її мати! Хочби й сьвіт мав перевернути ся! Нема сили в сьвіті, котра би могла знищити нас. Ми живі, ми здорові! Тож до роботи, до орґанізації Січий! І в ряди Січової Орґанізації!

Покажім, що ми зорґанізовані і маємо силу! І за свої права потрафимо боротись, коли зайде потреба. Покажім, що з нами мусять числитись чи то вороги, чи невиразні приятелї українського народу! Тож до праці! Анї одного міста не повинно бути тут в Америці, де би не було відділу Січової Орґанізації Українців у Злучених Державах.

Всї Січи, котрі носять назву Січ „Подільська" чи „Запорожська", хоч і належать до орґанізацій запомогових, повинні належати й до Січової Орґанізації. За приналежність до Січової Орґанізації платить ся дуже мало, а то 50 цнт. вступне, за що одержуєть ся Січовий підручник і статут, та 10 цнт. що місяця, за що кождий член одержить Січовий орґан, себто січову ґазету „Січові Вісти".

Кожда Українська Січ повинна належати до Січової Орґанізації Українців у Злучених Державах. Се повинність кождої Січи! В старім краю проти січового руху виступала польська шляхта на спілку з хрунями і шкодила нам; а в Америці — ті Січи, котрі ще не належать до Січової Орґанізації, нехай не стягають на себе підозріня зі сторони Січовиків, що їх члени помагають польській шляхтї в старім краю!...

Вірю, що не буде такої Січи у Злучених Державах, щоби не належала до Січової Орґанізації, котрої партією є український нарід. Тому всї Січи приступайте сейчас до Січової Орґанізації. Пишіть по інформації, статут і друки на адресу:

UKRAINIAN SICH
GYMNASIUM OF U. S. A.,
217-19 East 6th St., New York, N. Y.,

або до головного атамана Січової Орґанізації Українців в Злучених Державах:

IVAN BOYKO,
248 Cedar St., Bridgeport, Conn.

Котра Січ буде першою?

Іван Бойко.

Наша ґазета є присьвячена робітничій справі. Доля та судьба нашого робітника лежить нам на серци передівсім. Не дбаєм о зиск, тільки о твоє добро, мученику праці! — Пренумеруйте „Свободу"! („Свобода", число 1-ше, 15. вересня 1893).

ПРО ДЕРЖАВНИЙ ЛАД НА УКРАЇНІ ЗА ЧАС РЕВОЛЮЦІЇ 1917--1919 Р.

(З париського інформаційного тижневника „Українська Республіка").

Відновивши свою державність в 1917 році, український нарід прикладав усі зусиля, щоби встановити в Українській Народній Републиці справжній демократичний лад на основі парляментациї і народоправства.

І дійсно, від проголошеня автономії України в червни 1917 р. (перший універзал Української Центральної Ради) і до повного відділеня від Росії, по четвертому універзалу, яким Україна була проголошена незалежною і самостійною Українською Републикою (січень 1918 р.), український нарід сам через свою верховну владу, Українську Центральну Раду (тимчасовий парлямент), увесь час вирішував усі справи, як щодо внутрішного житя, так і міжнародних відносин. Українська Центральна Рада, на чолї якої увесь час був відомий український історик і громадський діяч М. С. Грушевський, бажаючи завершити свою велику роботу по будованю української державности, вирішила була скликати в січни 1918 року Українську Установчу Раду, щоби передати ій всю владу на Україні. Але сьому з початку перешкодили російські комуністи, занявши на початку 1918 р. більшу частину України, а при кінци 1918 року німецька військова команда, яка на передодни скликаня Української Установчої Ради розігнала баґнетами Українську Центральну Раду і арештувала частину кабінету міністрів, а настановила натомісць гетьманом на Україні російського ґенерала П. Скоропадського, чи то яко президента української держави, чи то яко монарха. Українська Центральна Рада була весь час не тільки законодатним парляментом, але мала і всі функції конституциї Української Народної Републики, ухваленої Центральною Радою на передодни розігнаня її Німцями. По сій конституциї в Українській Републиці не повинно було бути окремої верховної влади, крім парляменту, себто Українська Република мала бути без президента републики. В часї істнованя влади Центральної Ради виконавчою владою з початку до проголошеня самостійности був Ґенеральний Секретаріят на чолї з відомим українським письменником і полїтичним діячем В. Винниченком, а після четвертого універзалу Рада Народних Міністрів на чолї з В. Голубовичем.За час свого істнованя Центральна Рада зорґанізувала на Україні судову владу, на чолї з вcase судовою інстанцією, Генеральним Судом, зреорґанізувавши і низші судові інституції відповідно до нових умов державного ладу на Україні. Стоячи на принципі відділеня церкви від держави, Українська Центральна Рада робила всі заходи, щоби скликати Український Церковний Собор, який повинен був оповістити незалежність (автокефальність) української церкви від російської, а також відділене її від держави, але сьому перешкодили з початку большевики, а потім гетьманський режім.

За час Центральної Ради була зреорґанізована також система адміністративної управи на Україні відповідно новому демократичному ладови в державі, а особливо було цілком змінене місцеве самоурядоване, яке одержало широкі права і було зорґанізоване на принципі виборчого права, як і до парляменту. Народні Ради волостні, повітові, ґуберніяльні та міські Думи з сього часу почали відгравати велику ролю в державнім житю Української Републики.

Але вся та творча робота була майже знищена за час пановаия гетьмапа на Україні.

Починаючи з кабінету міністрів, в складі якого були виключно Росіяни, у всі центральні і місцеві урядові органи були запрошені старі російські бюрократи, які тікали на Україну з Росії від большевицького режіму, а часто їх спеціяльно виписували і привозили в державних поїздах. По місцевостях повернули ся до влади старі царські аґенти влади, як пристави, жандарми, урядники і т. д. Місцеві виборні органи самоурядованя були знищені, а на їх місце було призначено старих царських урядовців. Коли додати до сього, що майже все законодавство Центральної Ради також було відмінене, а нового нічого не було утворено, то Україна під панованем гетьмана повернулась до становища провінції царських часів. Мало того; опираючись на німецьку військову силу, гетьманський уряд не тільки привернув старий лад на Україні, але почав розправу з народними масами і зі всім демократичним суспільством, замкнувши в тюрми десятки тисяч інтеліґенції та селян і робітників, наложивши великі контрибуції на народні маси (кілька міліярдів), катуючи селян при допомозі російських офіцирських відділів, з яких сформовані були так звані добровольчі військові відділи і т. д. Всі українські полїтичні партії та великі орґанізації були цілком проти сеї полїтики і зорґанізувавши Український Національний Союз, шукали виходу з того скрутного і безвихідного становища, в якім перебувала тоді Україна на протязі майже осьми місяців. Але сей режім міг істнувати тільки завдяки великій німецькій військовій силї (на Україні було коло 400 тисяч німецького війска), а коли в Німеччині почала ся революція, то німецькі салдати вже перестали бути знарядем військової партії, не бажаючи бути палячем волї українського народу.

Тоді Український Національний Союз порішив скликати Національний Конґрес, аби таким чином знайти мирним шляхом вихід із становища. Але гетьман і його уряд заборонили сей Конґрес і Українському Національному Союзови лишило ся тільки одно: стати на шлях оружного повстаня. І дійсно, в листопаді Головна Рада Національного Союза у Києві (філії Союза були розкинені по всій Україні) вибрала Директорію Української Народної Републики в складі таких осіб: **В. Винниченко,** голова; **С. Петлюра,** бувший ґенеральний секретар по військовим справам, **Ф. Швець,** проректор київського українського університету, і **Андрієвський,** адвокат, члени, і поручила ім розпочати повстане.

Українські народні маси охотно і з ентузіязмом підтримали Директорію і через місяць вся Українська Народна Република була увільнена від гетьманського пановаия, а німецький аґент Скоропадський був вивезений таємно Німцями до Берліна.

З того часу верховною владою на Україні стала Директорія, яка сформувала в ґрудни кабінет міністрів з В. Чеховським на чолї. Директорія і кабінет міністрів приступили енергічно до відбудови републиканського ладу на Україні, повернувши до житя майже всі інституції, які були зорґанізовані за часів Української Центральної Ради.

Але, не бажаючи без участи самого народу вирішувати всі найважнійші справи, як щодо міжнародних відносин так щодо внутрішного житя, Директорія порішила скликати тимчасовий передпарлямент, **„Трудовий Конгрес",** який і повинен був вирішити всі ті справи, встановивши також час і спосіб скликаня постійного українського парляменту чи Установчої Ради.

Право виборів депутатів до „Трудового Конґресу" прислугувало тільки селянству, робітництву та трудовій інтеліґенції, бо заможні верстви населеня були підчас повстаня по стороні гетьмана і бороли ся всіми способами з народним рухом. По проекті виборчого закона „Трудовий Конґрес" мав складати ся з 360 депутатів від селян, які вибирали ся на повітових селянських зїздах, делеґатами від сельських громад по 3 чоловіки від повіту (на Україні начисляеть ся 110 повітів), з 100 депутатів від робітництва, яке вибирало своїх депутатів на ґуберніяльних робітничих зїздах, по 10 депутатів від ґуберній (Україна поділена нині на 10 ґуберній) та 40 депутатів від трудової інтеліґенції, яка мала вибирати своїх депутатів на ґуберніяльних зїздах по 4 чоловіки. Таким чином загальне число членів Конґресу доходило до 500.

Незалежно від того, що при кінци січня Українська Народна Република була вже в дуже тяжкім становищі, бо примушена була вести війну з російським військом Леніна і Троцького на півночи України, з військами Денікіна на полудни, з Поляками на заході, і стримувати сороктисячну армію антанти (аліянтів), яка без волї Директорії захопила була українські порти: Херсон, Миколаїв та Одесу, — всеж при кінци січня 1919 року в Києві розпочав був свою працю „Трудовий Конґрес", ухваливши і на далї вважати верховною владою на Україні **Директорію** та постановивши бороти ся з усіми ворогами незалежности Української Народної Републики. Треба підкреслити, що в кермуючих українських політичних кругах було дві течії — перша, що обстоювала угоду з російськими комуністами, сподіваючись таким чином уникнути війни з Совітською Росією і не допускати на Україну війск аліянтів, які працювали тоді вкупі з російськими монархістами і через се своїм приходом на Україну загрожували державним переворотом, як то мала Українська Република після приходу Німця, і друга, що обстоювала порозуміне з аліянтами і при їх допомозі війну з російськими комуністами, які вже тоді розпочали військові операції проти України і знаходили ся в Чернигівщині, Полтавщині та Харківщині, наближаючись навіть до Києва.

В результаті перемогла друга течія, і представник першої, В. Винниченко, вийшов зі складу Директорії, таксамо як і кабінет міністрів Чеховського, який складав ся з українських соціялїстів-революціонерів та соціял-демократів. З того часу президентом Републики став С. Петлюра, в склад Директорії були кооптовані п. Макаренко (ще в грудни 1918 р.), п. генерал Коновалець (в лютім) і п. Петрушевич, голова Української Національної Ради в Галичині (в лютім), які вкупі з Петлюрою весь час обстоювали порозуміне з антантою. А в новий кабінет міністрів на чолї з професором Остапенком були покликані відомі українські діячі з умірковаиих українських політичних партій, як міністер закордонних справ К. Мацієвич, соціяліст-федераліст (партія близка по програмі до французьких радикал-соціялістів); міністер народного господарства Чоповський, соціяліст-федераліст; міністер хліборобства Архипенко, член народно-републиканської партії; військовий міністер М. Шаповал, член народно-републиканської партії і т. д. Як Директорія так і новий кабінет міністрів прикладали всі зусиля порозуміти ся з військовою командою антанти в Одесі, але без всякого результату, бо антанта не дала ніякої допомоги, і українські війска під натиском російського війска не тільки покинули столицю України, Київ, але навіть більшу частину Київщини та Поділя, згуртувавши свої сили на Волині, Галичині та частині Поділя.

(Дальше буде).

Микола Залїзняк.

ЩО ТО Є НОМОҐРАФІЧНІ НАУКИ?

Ми знаємо, що всї науки повстали під впливом змаганя людини до пізнаваня. Се змаганє не знає, не хоче знати границь, і його кінцевою, ідеальною цїлию є пізнанє цїлого всесьвіта. Одначе сей всесьвіт безконечний, він не має границь ні в часї, ні в просторі, і він є безконечно скомплїкований. Се значить, що людям годі пізнати його найпростїйшим способом пізнаваня, способом безпосередного відчуваня. Що більше, пізнати сьвіт в усїх його поодиноких формах, каже Ріккерт, се задача принципіяльно неможлива для людського обмеженого духа. Та не красше стояти-ме справа й тоді, коли ми від всесьвіта звернемо свою увагу на якунебудь частинку його, стисло обмежну в часї і просторі. Ось деякі з прикладів, які з сеї нагоди наводить Чупров. Візьмім наприклад книгу. Яка її ґеометрична форма? Лишаємо на боці питанє про инші властивости книги, щоби не ускладнювати завданя. На перший погляд видаєть ся, що се простокутний паралелепіпед, що має тільки а тільки центиметрів довжини, ширини й глибини. Але вже зовсім поверховна аналїза показує, що се не так. Насамперед, книга се не простокутний паралелепіпед; далї сумнівно, щоб береги його були паралельні до себе; лінії, що ограничують поверхню книги, зовсім не прості і т. д. Таким чином аналїза ся показує, що не можна сказати, щоб формою книги був палелепіпед. Доводить ся отже звернути ся до складнїйших ґеометричних форм. Одначе хоч як би ми ускладнювали наш опис, він нїколи не буде цїлковито докладним. Ще гірше буде, коли почнемо книгу розглядати при помочи побільшуючого скла. Тоді заплутаність форм книги ще зросте. Таким чином означити форму книги при помочи ґеометричних понять можна лише при помочи викривленя дійсности, при помочи упрощеня її. Ще складнїйшою буде справа, коли схочемо докладно означити барву оправи на книзї. Вона мінить ся в залежности від осьвітленя; око маляра може побачити відтїнки, недоступні для звичайного ока і т. д. Можна сказати навіть, що кожда точка оправи має свою індивідуальну вартість. Таким чином наш розум не може дати зовсїм докладного поняття про барву оправи на книзї.

Вже з сих двох прикладів, а їх можна би було збільшувати до безконечности, видко, що наш розум не може пізнавати дійсність такою, як вона є. Одначе з сього факту не можна робити висновку про марність науки. Наукове пізнанє шукає собі виходу в упрощеню, в схематизованю, в „стилїзованю“ дійсности, як се роблять наприклад малярі. Стилїзація дійсности лежить в основі кождого процесу пізнаваня і наукове пізнаванє ріжнить ся від ненаукового лише тим, що стилїзація ведеть ся в нїм відповідно до поставлених цїлий, в сьвідомо обдуманім і систематично витриманім напрямі.

Таким чином можна сказати, що наукове пізнаванє зводить ся до систематичного схематизованя дійсности. Коли се так, то найголовнїйшим питанєм теорії науки стає питанє про ті способи спрощуваня, при помочи яких наука виконує свої завданя. Заразом в тих системах схематизованя, яких уживають окремі науки, ми знаходимо підставу для чисто льоґічної клясифікації наук. Розглядаючи з сього погляду окремі наукові дисциплїни, можна подїлити їх на дві ґрупи — наук номоґрафічних і наук ідіоґрафічних, або наук про „загальне“ і наук про „індивідуальне“.

Почнемо з наук номоґрафічних. Сї науки борять ся з безконечностию й ріжнородностию всесьвіта при помочи витворюваня загальних понять. Вони спрощують дійсність при помочи узагальнень, лишаючи на боці детайлї, індивідуальні подробиці. Основний спосіб, до якого звертають ся номоґрафічні науки, полягає в подїлї скомплїкованого на його найпростїйші складові частини. Возьмім знову приклад для ілюстрації сього твердженя.

З причини подїлу слів на звуки наше письмо складаєть ся з 32 знаків; тільки і їх треба памятати для записаня всїх дуже ріжнородних звуковних комбінацій нашої мови. Порівнаймо з сею легкою і вигідною системою ті способи письма, які не ведуть аналїзи так далеко, аж до подїлу слів на звуки, але мають окремий знак для кождого пня або навіть слова. Кождий знає про трудности китайського письма. Пригадаймо собі, як безконечно тяжко, а може й зовсїм неможливо, було би нам справляти ся з цифрами, як би ми не знали таблиці множеня. Сї приклади показують, яку величезну економію умової сили дає нам розумно ведений процес аналїзи.

Одначе хоч і як численні були би наші спостереженя, всеж люди дуже мало можуть пізнати при помочи безпосередного відчуваня. Індивідуальна сьвідомість реґіструє лише безконечно невелику частину того, що дїєть ся в сьвітї. Колиж ми змагаємо ся в процесї пізнаваня мати щось більше ніж просту систематизацію тих випадкових уривків, які доходять до нас в формі особистих відчувань, то для сього нам треба мати таку точку опертя, яка давала би нам можливість з випадково зареґістрованих фактів роботи заключеня загального характеру, які розтягалиб ся й на те, що виходить зі сфери нашого безпосередного досьвіду. Льоґічний механїзм аналїзи й узагальненя сам по собі ще не може вивести теорії науки з того зачарованого кола, в якім її тримає протилежність між обмеженостию сил пізнаючого розуму і безмежностию всесьвіта, яко обєкту пізнаваня.

Потрібну для сього точку опертя дає закон причиновости. З понятєм причиновости вяжуть ся складні психольоґічні, ґносеольоґічні й метафізичні контроверзи. Одначе в данім разї ми можемо лишити їх на боці. Як слушно завважує Зіґварт, для теорії науки вистарчає те, що змаганє звязати все, що є, кайданами конечности жиє в нас і володіє нашим думанєм і в буденнім житю і в науковій роботї. Приймаючи яко аксіому понятє причиновости, теорія номоґрафічої науки розрубає той узол, який, здавало ся, нема можливости розплутати. Між явищами, що відбувають ся в сьвітї, істнує звязок того рода, що коли явище А є причиною а, то скрізь і завсїди, де лише є А, за ним невідмінно іде а, і нїколи й нїде не буває а без того, щоби перед ним не було А. Принявши се припущенє, наука дістає можливість іти наперед, бо закон причинового звязку усуває перешкоди, які ставить їй безмежність всесьвіта і неможливість для нас пізнавати безпосередно віддалені від нас і в часї і в просторі його частини. Рівночасно для науки являєть ся можливість використовувати знанє поодиноких фактів. І справдї, коли процес пізнаня зводить ся до самого збираня фактів, які приймає наша сьвідомість, то співробітництво многих людий при досліді всесьвіта безплідне — при таких умовах чужий досьвід не стільки збільшує знанє, скільки збільшує трудність оріентованя в фактах, бо додає до наших спостережень все нові й нові нїчим не звязаних між собою факти. Лиш певність того, що відношенє між явищами, установлене в даний час і в данім місци, має силу завсїди і скрізь (очевидно при тїй умові, що дослідник не зробив формально методольоґічних помилок), дозволяє сумувати досьвід ріжних осіб в процесї постепенного досліджуваня всесьвіта і відкриває ідеал наукового знаня, який, хоч і лишаєть ся для нас недосяжним, одначе до якого ми потрохи всеж наближаємо ся завдяки координованим зусилям цїлочо ряду поколїнь дїячів науки. Сей ідеал номоґрафічного знаня полягає на тім, щоби при помочи постепенного розділу складних комплєксів явищ, взаїмно від себе залежних, які схоплює наш безпосередний досьвід, дійти до установленя „законів природи“ — причинових відносин між можливо простїйшими явищами.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА“.

НЕДУГИ МУЩИН

Я є одинокий спеціаліст недуг мущин в Пітсбурґу, котрий говорить по українськи.

Найдавніє істнуючий, найуспішнійший і заслугуючий на довіре спеціаліст недуг мужеських, котрий успе своє знане і довголітну практику віддає для услуги недужих.

DOCTOR LORENZ
II. поверх, фронт. 76-89
644 Penn Ave., Pittsburgh, Pa.
Урядові години: Щодня від 9. рано до 8. веч. В пятниці від 9. рано до 8. веч. В неділї від 10. до 2.

АДВОКАТ
OTTO H. DROEGE

уділяє безплатно порад у всяких цивільних, карних і судових справах, щодня від години 4-ої до 7-ої пополудни, а в неділї від год. 10-ої до 1-ої в полудни в Американсько-Українськім Бюрі.

AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, Inc.
520 E. 6th St., New York, N. Y.
Tel. Orchard 8968.

Найліпша нагода для робітників і ремісників у великім фабричнім місті

PLAINFIELD, N. J.

Місто має 35,000 мешканців, 26 фабрик 45 минут їзди від Ню Йорку.

$400 вплати і сплата як рент по $15 місячно дасть Вам новий дім на 5 кімнат зі всіми місточними урядженнями, куриник і 2 акри найліпшої землі під огородовину, також стаїлу і добру платню. Сї посілости находять ся 7 минут ходу від стациї зелізничої в Плейнфілд, 4 бльоки від кари, яка їде до Нюарку і Бавид Брук, 10 минут до школи і костела.

Приймаю Лїберти Бонди за повну готівку. Прошу зголосити ся в робочий день, межи 10. і 12, а в неділю межи 9. і 10. год. і не тратьте часу на писане листів. 59-64

L. J. KIERZNICKI, Dep. C,
9 Church St., New York

Міліони
-ЗА-
ВИНАХОДИ

під сим наголовком ми видали нову книжочку винаходів в польській мові, котра містить 100 фотографій і ілюстрацій всяких винахідників і винаходів з описом міста Ню Йорку як і Вашінґтону. Ся цінна книжочка на 100 сторін зістане кождому вислана

БЕЗПЛАТНО!

Хочете бачити скілько гроший зробити можна на добрих і нових винаходах, пишіть ще нині по сю вартісну книжочку. Будучи не адвокатами, але патентовими експертами бадаємо і езгамінуємо винаходи ДАРОМ.

Пишіть: 19c—
AMERICAN EUROPEAN PATENT OFFICE, Inc., (Sv.)
718 Mather Blg.,
WASHINGTON, D. C.

НАДЗВИЧАЙНА ОФЕРТА
Для ослаблених мущин.
Потребуєте післати нам лише 50 центів

Ослаблені мущини як також нервові вистануть радикально і раз на все-вилічені через ужите средства NOVO. Є се можна сказати, чудове средство, яке вилїчило вже тисячі недужих мущин. Коли Ви є недужі, коли долягав Вам нервове ослаблене, коли утратили силу, коли маєте меланхолію, нмиці руки і ноги, біль голови, запір, диспепсію, слабість нирок або иниї недуги каналу уринного, непрнємні сни, болячі стріляння в лядвих, як се робить другі, то вистанете здоровлені при помочи средства NOVO. Се средство в розмірно короткім часі зробить Вас сильним, здоровим і щасливим, так що будете всилі уживати всіх приємностий житя. На доказ і для переконаня Вас о сім, що NOVO средство є дійсно ділає, вишлемо Вам ДАРОМ скілька днів сього средства, що Вам вистане на 15 днів, наколи пришлете нам свою адресу і імя, як також 50 центів в почтових марках або готівкою на оплату почтової пересилки і опакованя. Просимо звернути увагу на се, що се є мала пробна пачка, але комплетний запас, вистарчаючий на 15 днів, який дуже часто вистарчає на лічене. Оферта є важна лише на ограничений час. Напишіть до нас безпровочно, надзвичайно сю інформацію. Не читай се оголошене а ми вишлемо Вам сейчас згадане средство. 115c—

NOVO COMPANY, Dept. 23,
BOX 4000, PHILADELPHIA, PA.

ВИНАХІДНИКИ

На жадане я вишлю мою безплатну книжочку з інформаціями в патентових справах. Пишіть по ню днесь. 58c70

Я маю 30 літ досьвідчення яко патентовий адвокат і можу провадити Вашу патентову справу найкорисніше для Вас.

Стережіть ся „мнимих" патентових фірм. Удавайте ся лише до Реґістрованого Патентового Адвоката.

Пишіть днесь по українськи до свого патентового адвоката:

A. M. WILSON,
Registered Patent Attorney,
311 Victor Bldg., Washington, D.C.

НОВЕ і ДУЖЕ ПРАКТИЧНЕ ШИЛО.

Сим шилом можете шити, що тільки захочете. Шиє так скоро і добре як машина. Зроблене так міцно, що послужить на 20 літ. Чи Ви вернете до краю чи останетесь в Америці, чи будете фармером, чи фабричним робітником, се шило завсігди буде Вам у великій вигоді, воно защадить Вам час і гроші. Ціна лише долярa. Даром додаємо 20 ярдів воскової дратви і дві сталеві голки, таком поучення, як уживати. Не надумуйтесь довго, АЛЕ НИНІ СЕЙЧАС витніть се оголошене і подайте свою точну адресу, а ми вишлемо шило за посліплатою (C. O. D.). Заплатите $1.00 як отримаєте. Адресуйте: 52c—

NATIONAL SALES CO., Dept. Sv.,
Sta. D., Box 90, New York, N. Y.

МЕДИЧНЕ ЛЯБОРАТОРІЮМ СВ. МИХАЇЛА

...	10c—
поручає слідуючі певні ліки:	
Крем і мило до украси тіла	$1.25
Средство на поріст волося	$2.00
Средство на усунене волося	$1.00
Средство на поріст вусів	$1.00
Фарба на сиве волосє	3.00
Лініменті на сгаму і сверблячку	2.00
Св. Михаїла бальзам на ревматизм	3.00
Пігулки на ревматизм і біль голови	2.00
Лініменті против ревматизму	2.00
Бальзам на катар жолудка „Геркулес" до додання Вам сил і додання Вам ліпшого апетиту	2.00
Бальзам на біль голови і нервовість, бутелька по	2.00

Пишіть по каталоґ. Всі листи враз з грішми адресуйте до:

ST. MICHAELS MEDICINE CO.
Dep. D. Carlstadt, N. J.

ПОТРЕБА 500 МУЩИН

без згляду на зріст або вік для купна наших з шовкової мішанини і грубого сейджу, правдивої вовни, рівного фронту, нашого виробу, форменого обводу, і защадить від $10 до $15

У нас є більший вибір сукна, з якого можете вибрати собі і замовити убране. Найліпший кольор, ґварантоване. Коли Ви не замовляли у нас ще нічого, запитайте наших старих кустумерів, а вони Вам скажуть як ми їх обслугуємо. Дайте нам замовлене пробне а переконаєтесь самі. c-64

S. LEVINE,
471 Clinton Ave. N., Rochester, N. Y.

Телефон: 3533 W.-Linden

А. ШАТКОСКІ
ПОГРЕБНИК

Карети і автомобілі на весілля, хрестини і похорони. Цвіти і букети шльобні.

Похорони уряджує гарно і дешевше як инші.

WOOD AVE., LINDEN, N. J.

Другий офіс: 49c70
231 Elizabeth Avenue,
Elizabeth, N. J.
Telephone: 586-W.

ДАРОМ КОЖДОМУ
Пішлемо наш великий спис
ЦІННИК КНИЖОК

Ісгорії, Повісти, Байки, Новелї, Оповідання наукові, реліг. і т. п. богато інших річей.

SMICH PUBL CO.
149 E. 15. St., New York, City

ДО СТАРОГО КРАЮ ВИШЛІТЬ АБО ВОЗЬМІТЬ ЗІ СОБОЮ.

Eight Day Calendar

Сьогодня в старім краю не лише все є незвичайно дороге, але є там дуже богато таких річий, яких рішучо не можна дістати.

Коли Ви задумуєте їхати до старого краю вскорості, возьміть зі собою ці другі річи, які можете купити тут дуже дешево, а які придадуть ся в старім краю як Вам так і Вашій родині.

Хотяй Ви і маєте намір оставати тут в Америці, то незабудьте про Ваших дорогих в старім краю і вишліть їм дарунки з Америки, а через со зробите їх щасливими і вони будуть Вас памятати.

ОСЬМОДНЕВНИЙ КАЛЕНДАРОВИЙ ГОДИННИК є дуже гарним на се дарунком, який бачите тут на образку.

ОСЬМОДНЕВНИЙ КАЛЕНДАРОВИЙ ГОДИННИК є одним з найбільше практичних і модних годинників в сім часі.

Окладинка є роблена з правдивого металю, який уживаєсь на виріб оружия, або в инших гарних нікелевих окладинках.

Сей годинник показує час дуже реґулярно. Є дуже тревалий і вистарчить Вам на довгі роки.

Ви потребуєте накручувати сей годинник лише раз на вісім днів. Він показує секунди, минути, години, дні і тижні місяця.

Всі Ваші приятелі будуть цікаві бачити сей годинник і будуть Вам завидувати.

Другі продають сї годинники по $18.00 і більше; підчас коли ми продаємо їх тепер по $10.48.

А також сей гарний позолочуваний ланцушок до годинника враз з гарним позолочуваним ножиком, який другі продають по $6.00 і більше, ми висилаємо лише за $1.65.

Годинник і ланцюшок разом, вишлемо лише за $11.48.

Купіть сей дуже гарний і практичний годинник і ланцюшок для себе а будете дуже вдоволені.

Скористайте з сеї нагоди і пишіть ще нині по сї гарні і вартісні річи, залучаючи $1.00, а решту заплатите коли сї річи зістануть доручені Вам до хати. 64t67

ALL WORLD EXPORTERS
1152 Milwaukee Ave., Dept. 387, Chicago, Ill.

Лис Микита

З німецького переробив др. Іван Франко.

Ся книжка з гарними образками, і друкована на гарнім папери. Сю книжку повинні читати молоді і старі. Байка в сій книжці є дуже смішна, а рівночасно і поучаюча. — Ціна лише .... 40 цнт.

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

НЕДУЖІ ЛЮДИ ЧИТАЙТЕ!

Коли Ви завелись в осягненю помочи і єсьте знеохочені, то не тратьте надії а зголосіть ся ще нині по мою пораду і пораду даром.

Я перебував 20-літну повну успіхів практику в медицині і лїченю хронічних, нервових і зложених недуг особливо у мущин. Ви осягнете користь з мого досьвіду, бо я запопикую Вами кождого разу як Ви прийдете.

Dr. MESSEC,
124 N. 8th Street,
Philadelphia, Pa.

ВДОВОЛЕНИЙ ПАЦІЄНТ ПИШЕ:

„Я висловлюю мою щиру подяку д-рови Мессекови за його успішне лїчене. Я втратив всю надію і в безнадїйній розпуці хотів відобрати собі житє. Др Мессек по короткім лїченю привернув мені здоровлє в чудовий спосіб. Я тепер чуюсь зовсім добре і сильно і я тут зовсім безпереспно милосердно дякую і поручаю доктора Мессека всім моїм родимцям, котрі є доткнені недугою. 91—9—

(Підпис) ЙОСИФ ГАПОВСЬКИЙ, Moore St., Philadelphia, Pa.

НЕДУГИ ОРҐАНІВ:

серця, легких, жолудка, утроби, нирок як і нервів, скіри і крови, можуть бути лїчені при приміненю ЕЛЄКТРО-МЕДИЧНОЇ методи, яка заключає лїчничу силу так недужих як і електричну, поодиноко або в приміненю обох.

Я звертаюсь до всіх людий терплячих на хроїчні або зложені недуги. Коли Ви є дотхнені недугою порадтесь мене сейчас. Мене не зражує Ваш скептицизм ані троха; се говорять і другі мої пацієнти; однак я підіймаюсь найтяжших, зложеним довготревалим випадкам. Літа мого досвіду в лїченю хронічних, нервових і зложених недуг дають мені спромогу лїчити Вас наукоиим електро-медичним способом, який дав поміч в случаях, де другі недописали. ПОРАДА ДАРОМ.

Dr. MESSEC 124 N. 8th Street, PHILADELPHIA, PA.
ГОДИНИ УРЯДОВІ: від 9-ої рано до 8-ої вечер. В неділї від 10. рано до 1. попол. лише.

НЕ ПОСИЛАЙТЕ НАМ АНЇ ЦЕНТА

ПОЖИТОЧНІ НОВОСТИ!

21 JEWELS — ELGIN — Cut Your Own Hair — SAFETY HAIR CUTTER

Не будете мали ніколи такої нагоди в Вашім житю! Гляньте лише, який се гарний годинник, хотяй би Ви заплатили $50.00. Ви би не були більше вдоволені як з сего. Він має 21 камінів, машинерія з найлучшої стали, держить час точно, і тому він є уживаний найбільше бизнесовими людьми, котрим залежить на точнім часі. Коверти є позолочені, гарно ґравіровані і незвичайно сильні. Сей годинник є ґарантований на 20 літ, але послужить Вам о много довше. Він вартує найменше $25.00, але ми в нашій розпрадаючій продажи продаємо через короткий час лише по $8.75 з додатком до кождого годинника даємо кождому купуючому 4 чудові дарунки, іменно: найновійший винахід до стриження волося, електричний пасок, шпилька до шийника з американським диямонтом і апарат X-Ray. Чому мусите платити високі ціни фризієрам, коли Ви можете спустити собі самі волосє, кождого разу коли тільки зачіщете ся. Хто небудь хоче бути здоровим і оминути нелічений пояс. Лікар, за уживане електричного пояса, нічого не возьмете і поможе Вам через кілька минут тільки лише від 5 до 10 долярів, а сей пояс вистарчить Вам на цїле житє. Шпилька до шалика украсить Вашу краватку, X-Ray се чудовий апарат, так що дивлячись в него, річи здають ся через тіло прозрачними, так що навіть будете в змозі побачити кости Ваших пальців. Тих чотири чудових дарунки даємо ДАРОМ кождому, хто замовить висше описаний годинник. Гроший не потребуєте сейчас посилати, вистарчить лише післати нам сей купон, а $8.75 заплатите при одержаню замовлення. На случай невдоволення можете його звернути до нас в протягу 30 днів, а ми Вам звернемо гроші. Ви не тратите нічого, то чомуж не спробувати. Можливо, що не один з Ваших приятелів бажав би мати такий годинник, тому пишіть сейчас на адресу:

UNION WATCH CO., Dept. 326,
1016 MILWAUKEE AVE.,
CHICAGO, ILL.

КУПОН.

Union Watch Co., Dept. 326,
1016 Milwaukee Ave.,
Chicago, Ill.

Панове:

Прошу післати мені позолочуваний годинник з 21 каміннями і тих 4 дарунки. При доручению я заплачу $8.75. В случаю невдоволення я зверну годинник а Ви звернете мої гроші.

Скількість годинників ....
Імя ....
Адреса ....

ЗАПІР
Є ВЕЛИКОЮ НЕБЕЗПЕКОЮ

котра потягає за собою ріжні недуги та прикрі недомагання: Запалене сліпої кишки, забуреня утроби, нестравність, брак апетиту, завороти голови, немилий віддих, нечисту кров, шкірні хороби як прищі, чираки і т. д., безсонність, нервовість, знеохоту до житя.

Сьвітової слави КАЛЬВАРІЙСЬКЕ ВИНО ЛІЧНИЧЕ лічить запір, а тим самим і всі недомагання, які викликує ЗАПІР.

НЕ ПИЙТЕ гіркої соли, не уживайте пігулок прочищаючих. Не пийте так званих „гірких вин", бо викликують страшенні жолудкові корчі, почим в короткім часі вертає знова стара біда ЗАПІР. Увільніть ся від тих клопотів раз на все. Купіть ще днесь КАЛЬВАРІЙСЬКЕ ЛІЧНИЧЕ ВИНО, а побачите як добре воно ділає. КАЛЬВАРІЙСЬКЕ ВИНО ЛІЧНИЧЕ увільнить Вас від запору, додасть Вам здоровля, сили та кріпкости. Будете знова веселим, охочим до праці і забави. 44що2

Памятайте, що звертаємо гроші, хто удоводнить, що КАЛЬВАРІЙСЬКЕ ВИНО ЛІЧНИЧЕ не є таким як пишемо. КАЛЬВАРІЙСЬКЕ ВИНО ЛІЧНИЧЕ коштує: одна бутелька $1.25. До набутя в аптиках, в складах, у наших аґентів або впрост від властителів:

D. WRÓBLEWSKI & Co.
196 East 4th St., (B-1),
NEW YORK, N. Y.

НОВІ ТЕАТРАЛЬНІ ТВОРИ!

За Неманьїду, оперета в 4. діях	20 ц.
Пімста Жидівки, драма в 5. діях	40 ц.
Орися, малюнки з міщанського жита в 4. діях	35 ц.
Бурлака, драма в 5. діях	35 ц.
Свідки, комедія в одній дії	15 ц.
Пошились у дурні, комедія оперета в 3. діях	35 ц.
Повернув ся із Сибіру, драма в 5. діях	35 ц.
Прометей, драматичний уривок	15 ц.

Замовлення посилайте на адресу:
UKRAINSKA KNYHARNIA
im. T. SHEWCHENKA,
168 E. 4th St., New York, N. Y.
62вс—

ЗРОБІТЬ ВАШЕ ВОЛОСЄ ГАРНИМ.

Відсвіжіть вашу голову! Стримайте випадане волося! Усуньте порхії! Хай ваше волосє виросте буйне і гарне.

ВИ СЕ МОЖЕТЕ ЗРОБИТИ.

„ДАРМАФУҐА" дасть поріст волосю, усуне порхії і волосє перестане випадати. В короткім часі ваше волосє відросте на цілій голові. 56-67

На спробу вишлемо за 10 ц.

ARGIL SPECIALTIES CO., Sv.,
Box 37, Philadelphia, Pa.

УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА БІБЛІОТЕКА

подає до відома, що вже вийшов друком і є до продажи

5-ИЙ АЛЬБОМ 25 НАЙКРАСШИХ УКРАЇНСЬКИХ ПІСЕНЬ

для мішаного і мужеського хору і сольового співу.

ЦІНА 1 ДОЛЯР
ЗМІСТ 5-ГО АЛЬБОМА:

1. Ой, ти Боже милосердний, хор міш.
2. Гей, у мене був коняка, хор.
3. Стоїть гора високая, міш. хор.
4. Жито, мати, хор.
5. Та нема гірш нікому, хор.
6. Ой, у поли криниченька, хор.
7. Ой, дівчино, чия ти, хор.
8. Вишиваную, хор.
9. Ні, мамо, не можна, хор.
10. Хор Норманів, муж. хор.
11. У дівчини, муж. хор.
12. Грицю, Грицю до роботи, міш. хор.
13. Люлька моя вишнева, хор міш.
14. Ой! місяцю, місяченьку, соло з акомп. пяна.
15. Тай орав мужик, соло з акомп. пяна.
16. Поза гаєм брала дівчина льон, соло з акомп. пяна.
17. Лугом іду, коня веду, соло з акомп. пяна.
18. Зоря з місяцем (з „Вечерниць"), соло з акомп. пяна.
19. 'Добрий вечір, пані матко (з „Вечерниць"), дует.
20. На зеленій мості, міш. хор.
21. Пробуди ся, встань народе, хор з акомп. пяна.
22. Прощане, хор.
23. По дорозі жук, жук, квартет муж.
24. Одна гора високая, муж. хор.
25. Прийди весно, соло і хор.

Маємо також до продажи гарну штуку театральну „Хмара". Ціна 40 цнт.

Маємо на складі великий вибір творів музичних, як вокальних так інструментальних. 61c70

Бажаючі набути мій новий повний каталог, зволять прислати 3 цнт. марку на пересилку.

За всіми замовленнями зглядом театральних штук, партитур і музики просимо звертатись на адресу:

H. E. SMOLEN,
53 LENOX AVE., NEW YORK, N.Y.

ЕКСТРА! ДАРОМ! ЕКСТРА!

Артистично викончені портрети найгарніїших женщин в ріжних займаючих позах, також о пис секретної книжки, містячої около 500 образків мущин і женщин в дуже займаючих і наукових позах, як також каталог легких до виконання штук магії і много цікавих річий, які будуть для Вам незнаних ностий. Читателю не жалуйте, але пиши сейчас, залучаючи 6 цнт. на пересилку. 151св—

M-s L. PIASECKA,
205 E. 14th St., New York, N. Y.

HELP WANTED FEMALE
ПОТРЕБА ЖЕНЩИН

ПОТРЕБА ДІВЧИНИ в віці понад 16 літ, знаючої добре анґлійську мову. Праця в друґсторі при сода-фунтейн. Платня і час праці після умови. Голосити ся особисто до друґстору під ч. 216 Washington Street, Jersey City, N. J. 62-64

ЗГУБЛЕНО І НАЙДЕНО.
ДОБРІ ВІСТИ ДЛЯ НЕДУЖИХ.

Я терпів більше як 12 літ на долегливі болі голови, нервовість, болї в хребті і жолудку, мав лихий апетит, ослаблене і запір. Я ходив з трудно ся до здоровля. Я радив ся кількох лікарів, однак здавалось, що вони не були в силі розпізнати мою недугу і не могли помочи мені.

Одного дня я перечитав оголошене д-ра Гаинона і я віддав себе сейчас під його опіку. Без жадної втрати часу від мого заняття, він дав мені поміч за першою візитою і мені поліпшалось. Тепер по 3-місячнім лїченю я почуваю ся здоровим. Всі болі уступили. Я моуж добре ходити, і коли перед тим я міг заледви дещо їсти, то тепер я маю чудовий апетит і менї все що їм смакує. В дійсности мій стан є так знаменитий, що Ви майже не повірили би що я був хорий.

Я є вельми вдячним сему знаменитому спеціялістови і складаю радо свою заяву, щоби і другі могли пізнати як много добра він робить для недужих людий.

ПАВЛО КОВАЛИК,
723 Willow Ave., Hoboken, N. J.
Aug. 11, 1918.

Читайте понизше оголошене д-ра Генона.

ЧИ ВИ Є ХОРІ?

Коли терпите на якусь нову скомплікoвану або застарілу недугу а потребуєте помочи спеціяліста

ПРИЙДІТЬ ДО МЕНЕ — А Я ДОВЕДУ ДО РЕЗУЛЬТАТУ

скоро, тривало і за малу нагороду, без ніякої перерви у Вашим занятю. Мої офіси находились через довгі роки в тій самім будинку, і мене знають як осторожного, ревного і успішного спеціяліста. Одн авізита в моїм офісі і точна езамінація упевнить Вас, що я зверну Вас на дорогу яка веде до здоровля.

КОЛИ ВИ ТЕРПИТЕ

хроїчні болі голови, заворот голови, привиди, маячить ся Вам в очах, слаба память, слабі і непевні нерви, безсонність, болі в карку і хребті, ревматизм в суставах, слабість горла, шкірні клопоти, недомагання жолудка і кишок, невралічні болі, висипки на язику і запір, прийдіть до мене.

ПРИМІНЮВАНЕ ЕЛЄКТРИКИ, ЗАШКІРНІ ВСТРИКУВАНЯ І ІНГАЛЯЦІЙНІ МЕТОДИ УПЕВНЯТЬ ВАС ПРО УСПІШНІ ВИСЛІДИ ЛЇЧЕНЯ.

Порада зовсім даром.
Прийдіть нині. Не відкладайте

Dr. HANNON
СПЕЦІЯЛІСТ
116 E. 11th Street, New York, N. Y.
Напроти Tammany Hall.

Години офісові: Денно від 9. рано до 4. попол.—Вечір: від 6. до 8. В неділю і в признані свята: від 10. до 2. в полудне лише.

Осібний почекальний покій.

EXTRA! EXTRA! EXTRA!

1000 українських вишиваних сиякових КРАВАТОК на продаж дешево.

Одна краватка	$1.50
Дві краватки	2.75
Пять краваток	6.00
Десять краваток	11.00

Хто купить собі 10 сих краваток, той при замовленю хай напише, що хоче в дарунку, або перстень з гербом України або гердан вартости 3 доляри. 59-61

Замовленя шліть впрост на адресу:
UKR. KRAVAT MANUFACTORY,
32 E. 7th St., New York, N. Y.

ДАРОМ!!!

Протягом МАЯ дамо одну $1.00 коробку правдивих і найбільше звісних прочищуючих

ТАБЛЄТОК БОЛГАРСЬКОГО ЧАЮ.

з кождим пятьдоляровим замовленем. Вишаїть се оголошене з пять долярами а ми вишлемо Вам сейчас СІМ КОРОБОК найбільше славного і найбільше звісного в сьвіті ЧИСТИТЕЛЯ КРОВИ, ЧИСТИТЕЛЯ ЖОЛУДКА І УПРАВИЛЬНЮЄ КИШКИ, средства якого знає не-вітна мачка. Не продаєсь в аптиках ані деинде. Ми вже не продаємо більше чаю. 56-61

7 коробок $5.00; 1 коробка $1.00
Лише продаєсь через
MARVEL MEDICINE COMPANY
29 Bldg., 413 — 4th Ave.,
P. O. Box 963, Pittsburgh, Pa.

СТІЙ
ТЕПЕР ЯКРАЗ ПОРА

прочистити Вашу систему. Проженіть бацилї інфлюенції і другі шкідливі кровні трійла.

БОЛГАРСЬКИЙ ЧАЙ НА КРОВ

чистить кров, скріпляє печінку, вісьвіжує нирки, чистить кишки і управильнює жолудок. Продаєсь у всіх аптиках або дістанете почтою, ослаючи, велику $1.25 родинну коробку, яку вишлеться Вам за $1.00, або 6 коробок за $5.00. Адреса: 62-64

MARVEL PRODUCTS CO.,
29 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.
(Оголошень женитьби не приймаєсь).

Пошукую ГРИЦЯ ВОЛОЩАНСЬКОГО, з села Силець, повіт Новий Самбір, Галичина. Перед роком перебував в Шікаґо, Ілл. Хто би про него знав, або він сам, зволить зголосити ся до: PAUL MOSIAK, P. O. Box 444, Benton, Ill. 62-64

Пошукую ВАСИЛЯ РУДИК, з села ...ьдаки, повіт Заліщики, Галичина. Зголосити ся до: ZACHAR RUDYK, P. ... W. Sandhill Parks, near Tantor Somerset, England. 64

Пошукую свою сестру МАРІЮ КАЛИНКА, з міста Теремболя, Галичина. Зголосити ся до: IWAN KALYNKA, P. W. Montello Camp, A. P. O. L. I., No. 9848, Italy. 64

Пошукую своїх краянів Івана і Николу Щирбатих, Николу Салюк, Максима Крак і Андрея Машок, усі з села Голубичі, повіт Броди, Галичина. Перебували в Бруклині Ню Йорк. Н. Й. Хто би про них знав, або вони самі, зволять зголосити ся до: ANNA BOLUCH, 542 S. 9th St., Columbia, Pa. 63-65

Пошукую свого швагра ІВАНА БАЗЮК, з села Устечко, повіт Заліщики, Галичина. Хто би про него знав, або він сам, зволить зголосити ся на адресу: SEMAN ONULAK, Raven, Pa., Schuykill Co. 63-65

Пошукую свого братанича ОЛЕКСУ ОСТАФІЙЧУКА, з Хотимира, повіт Товмач, Галичина. Має перебувати в Філаделфії, Па. Зволить зголосити ся до: PROKOP OSTAFIJCZUK, 284 Tillman Ave., Detroit, Mich. 64-66

ПОШУКУЮ помешкання з харчом при українській родині, в околиці Бронкс, Н. Й., межи 138. а 149 улицею. Голосить на адресу: P. D., c/o "Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 62-64

ПОШУКУЮ ДО РЕСТОРАНТУ женщини. Українки, або Польки. Оскілько має $400 до $500 готівки, може стати зі мною до спілки, єсли не має грошей, може стати до праці. Ласкаві зголошення слати до: JOHN PAWLISHYN, 404 Front St., Farco, N. Dak. 64

УКРАЇНСЬКА ГР.-КАТ. ПАРОХІЯ в Rochester, N. Y. потребує дяко-учителя від 1. червня с. р. Правдиво кваліфікованi кандидати, які хотіли би обняти посаду, най зголосять ся на адресу: REV. VLAD. SPOLITAKEWICZ, 303 Hudson Ave., Rochester, N. Y. 63-66

На продаж РЕСТОРАН в добрім місці, бизнес вироблений між нашими людьми. Продаєсь з причини виїзду на фарму. Добра нагода для нашого чоловіка. Голоситись до ресторану під числом 78 Charlton St., Newark, N. J. 63-65

ПРОДАМ дешево форнич, з поводу що виїзджаю в контри. Зголошувати ся вечерами особисто до: H. LASHCHINSKY, 509 East 11th Street, New York, N. Y. 59-66

ДОБРА НАГОДА.

Хто хоче побудувати собі дім? Маю на продаж 2 лоти в Манвіл, Н. Дж. Лоти знаходять ся коло великої фабрики, довкола побудовані доми. В місци три зелізничі стациї. Продам зі стратою задля виїзду до краю. Hо зголошення звертатись пропу голоситись на адресу: JOHN YAROSEWICH, 49 Sussex St., Jersey City, N. J. 63-5

РАТИ, ВПЛАЧЕНІ НА КУПНО БОНДІВ, НЕ ПРОПАДАЮТЬ. Богато людий, працюючи по майнах або шапах, закупили бондів на сплату ратами. Лучаєть ся, що заплативши кількадесят рат, змінили роботу, відпишали си своїх заплачених рат на бонди, думаючи, що сї гроші пропали. Хто мав би подібний случай, і хотів би віднискати свої гроші, нехай звернеть ся в пораду з сїй справі до Американського Українського Бюра на адресу:

AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE, Inc., 18—
520 E. 6th St., New York, N. Y.

ВИ НІКОЛИ НЕ Є ЗА СТАРІ, ЩОБИ БУТИ МОЛОДИМ В ЗДОРОВЛЮ.

Reg. U.S. Pat. Off.

Коли Ви чуєтесь утомлені і вичерпані, коли терпите від нервовости, на жолудкові або ниркові доляглиевости, загальне ослаблене, болї голови, утрату апетиту, нестравність, ножит, запір, утрату енергії, нечистість крови, ревматизм, болї в крижах, безсонність або подібні, то напишіть до нас і подайте свою імя і адресу а ми вишлемо Вам відворотною почтою, без всяких дальших зобовязань з Вашої сторони, ЗОВСІМ ДАРОМ, вистарчаючий на три дни засіб ліку

ЮВІТО

средства зладженого ціліковито з чистих зіл, які ростуть природно під лучами сонця і дощів. Се не є новий тік, але средство вже випробуване і доказано його прикмети в тисячах случаях.

Ми даємо Вам сю оферту даром, бо чудові успіхи осягнені із сего ліку є висловом многих листів, які вдячні нам пацієнти присилають кождого дня. 56.64

Тому дайте нам спромогу помочи і Вам в осягненю доброго здоровля.

JUVITO LABORATORY,
South Hill Branch 25, Pittsburgh, Pa.

УВАГА. Коли хто з Ваших приятелів є слабий, дайте йому се оголошене. Ми радо вишлемо їм сей лік даром на випробоване лїчене.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Лїтаком з Америки до Европи.

У сьвітовій історії буде записано, що в маю 1919 року Американець Альберт Кошінґ Рід перший перелетів лїтаком Атлантійський океан. Ляйтнант Рід вибрав ся лїтаком з Ню Йорку 8-го мая разом з чотирма иншими летунами і лїтаками. По дорозі йому лучила ся пригода: його лїтак попсув ся і він мусїв спускати ся на американську землю в Чедем, Масс., аби поробити поправки. За той час инші летуни вже були в Галїфакси, а заки Рід добив ся до Галїфаксу, тамті вже були в Ст. Джонс, Нова Фундляндія. Там всї вони зачекали на Ріда; ляйтнант Рід прибув до Ст. Джонс і 16. мая всї вони пустили ся в дорогу до Азорських островів. Міжтим один лїтак, піднісши ся лише вгору, упав відразу в море; його вирятували і він більше вже не пускав ся летїти. Ляйтнант Рід і инші три летуни прибули 17. мая до Горти, на Азорах. Там вони відпочали, оглянули лїтаки і 20. мая перелетїли до Понте Дельґада, також на Азорах, де знова відпочали. Аж 27. мая вибрали ся в дальшу дорогу до Портуґалїї. Зі всїх летунів перший Рід спустив ся на портуґальську землю; инші припізнили ся. З Портуґалїї ляйтнант Рід вибирає ся до Анґлїї. З Ню Йорку через Ст. Джонс до Портуґалїї є 2.650 морських миль. Ся подорож тривала цїлих 20 днів, або пересїчно 480 години. З того на сам лет припадає 42 години. Припадає отже 63 морських миль на одну годину. В нагороду за свій лет ляйтнант Рід має дістати кількасот тисяч долярів.

Напад жовнірів на університет.

Около 6-тисячна товпа, зложена з міщан і увільнених жовнірів 26 полку піхоти, напали минувшого вівтірка вечером на будинок університету „Єйл", в Ню Гейвен, Коннектікот, і хотіли цїлком здемолювати його. Товпа знищила вчасти зовнїшню структуру університету, однак до середини будинку не вдерла ся, бо студенти, які боронили університету, грозили або стріляли до товпи револьверовими кулями. — Ціла ся прикра історія наступила з тої причини, що підчас паради жовнірів 26 полку піхоти, коли похід переходив попри університет, студенти, котрі глядїли з вікон колеґії, сьміяли ся з жовнірів. Студенти признають ся до того, кажучи, що сьміяли ся з жовнірів яко героїв війни, але лише з декотрих з них, котрі не мали на собі порядно вдягненої одїжи. Жертвами нападу впало три особи трупом і кільканайцять тяжко або легко ранених. Згинув один студент і двох з товпи.

Дівчата-служниці виходять на страйк.

Факт є, що доси в суспільнім перевороті женщини не беруть майже жадної участи. Учасниками більших або меньших страйків є лише мущини, а женщини про своє соціяльне питанє майже забули. Вони, коли декотрі беруть якусь участь в суспільнім житю, інтересують ся головно справами політичного характеру, як: боротьба за рівноправність при виборах і в товариськім житю та инше. Щойно тепер декуди женщини почали рушати ся також на полї соціяльного житя. Читаємо в газетах, що дівчата-служниці в Нюпорт, Род Айленд, вийшли на страйк, домагаючись більшої платнї і коротших годин працї. Комітет страйкових поставив „панам і паням" навіть услівя розпочинання працї: коли дївчина має почінати роботу і коли кінчити. — Знова женщини, котрі працюють по ресторанах Чайлдса, Реґіса і по більших готелях в Ню Йорку, гуртують ся до юнїї і задумали вийти на страйк, коли „боси" не згодять ся на їх домаганя. Їх домаганєм є: найменьше 15 долярів платнї тижнево; однакова платня за однакову роботу, як мущинї так і женщинї; не казати женщинам мити підлогу або збирати начинє зі столів; не казати їм нїчого чистити; санітарні вимоги і людяне поведенє з ними.

До хати Арона Краца в Гатборо, Пенсильванія, прийшов один старенький чоловік і попитав його словами: „Я хочу бачити старого Арона Краца, а коли ти є ним, то я хочу звернути тобі свій довжок за візок, який я купив у тебе тому 20 лїт". Крац не міг розпізнати гостя, аж коли сей сказав своє імя, Крац скоро пригадав собі і сказав, кільки сей винен йому. Добрий чоловік вивязав грошї і заплатив за візок. Оба стиснули собі сердечно руки.

Берґер борезь ся о місце в парляменті.

Одинокий соціялїстичний посол до парляменту, Віктор Берґер, котрому відмовлено парляментарне крісло, борезь ся тепер о своє право яко посла. Берґера відкинула парляментарна комісія для виборів, на тій основі, що він виступав проти війни і за се зістав засуджений. Тепер Берґер говорить: „Я дістав 5.507 голосів більше ніж демократичний кандидат Карней і 7.383 голосів більше ніж републиканський кандидат Стафорд. Виборці знали моє становище супроти воєнної політики федеральної адмінїстрації. І тому, що вони знали моє становище, правні виборці 5-го вісконзинського округа (Мілвокі) вибрали мене своїм представником в низшій палаті парляменту. Тепер насуває ся питанє: чи мають виборці 5-го вісконзинського округа конституційне право вибрати чоловіка після своєї вподоби? Коли не мають, тоді право самоуправи є знівечене. Справа усуненя мене від занятя місця в парляменті є далеко важнїйшою ніж моя особиста доля або навіть доля самої соціялїстичної партії. Се відносить ся до самого права виборного правительства".

О признанє Ірляндії.

Посол Мазон, з Ілліноїс, вніс в парляменті законопроєкт про признанє ірляндської републики. Мазон заявив, що він робить се в користь загального мира.

Дрібні і цікаві вісти.

Федеральне правительство постановило, що новооснована місцевість Трокстон, передміс-те Портсмута, у Вірджінії, має бути чисто муринською оселею. Правительство побудувало там 224 доми на власний кошт і тепер винаймає їх Муринам по цїнї 16 до 19 долярів на місяць за один дім. Зі своєї сторони Мурини самі або за допомогою правительства заложили собі там власний кооперативний склеп.

Обчислено, що около 247.000 шкільних дїтий в Ню Йорку не учащає тепер до школи, тому, що вони мусять заробляти на удержанє родини, або мусять оставляти ся дома, а родичі ідуть до роботи. Знова около 50.000 дїтий в шкільнім віцї також цїлком не ходить до школи, задля браку місця для них.

В Злучених Державах є 2,253.000 фарм по 50 акрів або меньше; 1,438.000 фарм по 100 акрів або меньше; 1,516.000 фарм по 175 акрів або меньше; і 1,153.000 фарм висше 175 акрів кожда.

У 48 соймах Злучених Держав є 21 женщин-послів.

Протягом перших чотирох місяців 1919 року у Злучених Державах збанкротував лише один банк, і се був малий, бо мав лише 25.000 долярів капіталу.

Заряд Фордових фабрик рішив побудувати головні автомобілеві заводи над рікою Ст. Клейр, недалеко Порт Гюрон, Міш. Площа під будову виносить 2.000 акрів.

В 1910 роцї населенє дїльницї Бронкс, місто Ню Йорк, виносило 431.000 душ; нинї виносить 800.000. Є там 1.830 фабрик, в яких працює 89.000 робітників.

Ратунковий Комітет Околиці Завалова

запрошує отсим всїх Товаришів і Товаришок на великий мітінґ, котрий відбуде ся в неділю, дня 1-го червня б. р. точно о годинї 3-тій пополудни в гали під числом 431 Е. 6-та улиця в Ню Йорку.

Дорогі Родимцї! Прибудьте громадно на сей мітінґ, бо як знаєте самі, що за тих минувших пять місяців зложилисмо $496.97, а коли до того долучити дохід з двох балів $215.90, то по відчисленю малих коштів остає сума $709.39. З огляду, що можливо вже в короткім часї треба буде висилати їх до краю для бідних дїтий і сиріт, то може ще при кількох нагодах Ваша щедра рука зложить свій даток на цїль, для котрої Ви зобовязали ся попрацювати. Звертаємо ся до наших земляків в Ню Йорку і Джерзи Сіти, щоби вони прилучили ся до нашого Комітету, бо час близький а поміч велика потрібна.

63-64 Комітет.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Більше ніж половина французьких молодців згинула у війні.

Капітан Андрій Тардіє, голова ґенеральної комісії для французько-американських воєнних справ, оповістив, що після його докладних дослїдів Франція стратила у війні 58% молодих людий між 20 і 31 роком житя; то значить, що більше ніж половина французької молодїжи щезла підчас війни.

Канадійський імміґраційний законопроєкт.

В канадійськім доміньяльнім парляментї внесено законопроєкт про імміґрацію. Сей законопроєкт забороняє до Канади вступ всім тим, котрі противлять ся зорґанізованому правительству; котрі пропаґують анархію; котрі яко шпиґуни були карані або інтерновані в якійнебудь части британської імперії; і котрі не вміють читати і писати в якійнебудь мові.

Вибух вулькану на Яві.

Около 16.000 людий убито або покалїчено наслїдком вульканїчного вибуху на острові Ява (лежить між Австралією і Хінами), 20. мая 1919. Вулькана ява заляла 31 осель. Вулькан, про котрого згадує ся, звесть ся Келет. Є він одним з 14 вульканів, які находять ся на Яві. Останний його грізний вибух наступив був 23. мая 1901 року; тодї впало жертвою 181 осіб, а шкоди обчислювано на 35.000 долярів. — Ось-тут подаємо спис найгрізнїйших в історії вульканїчних вибухів, рік вибуху, число убитих людий і місцевість:

Цартовод	577	10.000
Катанія	1137	15.000
Сирія	1158	20.000
Кілікія	1268	60.000
Неаполь	1456	40.000
Лїзбона	1531	30.000
Неаполь	1626	70.000
Калабрія	1638	10.000
Шамаки	1667	80.000
Сицилія	1693	100.000
Ѣдо	1703	190.000
Альжир	1716	18.000
Пекін	1731	95.000
Ліма	1746	18.000
Каїро	1754	40.000
Кашує	1755	40.000
Лїзбона	1755	50.000
Сирія	1759	20.000
Центральна Америка	1797	40.000
Алєпо	1822	20.000
Кєлябрія	1857	10.000
Кольомбія	1875	14.000
Кракатоа	1883	36.000
Гондо	1891	10.000
Мартиік	1902	40.000
Месина	1908	165.000
Центральна Італія	1914	12.000
Ява	1919	16.000

Матір 24 дїтий.

Лондонський „Таймс", з 11. цьвітня 1919, подає: Панї Говел, жінка зелїзничого робітника, котрий жиє в Комптон, недалеко Вулвергемптон, породила трояки. Матір і дїти здорові. Панї Говел, родом в маю 1918 скінчила ся 40 лїт, мала 24 дїти протягом 20 лїт: два рази трояки, шість разів близнюки, а шість разів по одному; з них 15 жиє. — Ґазети подають ще про инший подібний случай. Іменно: недалеко Лондону жив перед війною 53-лїтний Іван Лянґ, батько 25 дїтий. Його покликали до війська і він служив у війні разом з чотирма своїми синами, з котрих два згинули, а два повернули ся з батьком домів.

Дрібні вісти.

Парлямент в Швеції рішив надати женщинам рівне право виборче.

Лїтак „Ґоліят", який курсує між Парижем і Брукселею, піднїс ся недавно 16.735 стіп вгору з 25 пасажирами.

По укінченю війни Канада дістала вже від Німеччини 100 лїтаків, меч Гінденбурґа, телефон Людендорфа, шолом кронпринца і деякі меньші памятки.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ З НЮ ЙОРКУ, ПОЗІР!

Заходом тов. „Вільність" в Америці, відд. 172 У. Н. Союза

— устроює —

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, 31. МАЯ 1919 Р.

в Укр. Народнім, Домі, 217 Іст 6-та ул., Ню Йорк, Н. Й.

Початок точно о годинї 7.30 вечером.

ВСТУП 35 ЦНТ. ВРАЗ З ГЕТЧЕКОМ.

Отсим тов „Вільність в Америці" запрошує всї Хвальні Товариства і Братства в околиці Ню Йорку, щоби прибули громадно на сю забаву.

Тов. „Вільність в Америці" є орґанїзацією бенефітовою. 63-64

Рівнож будемо принимати на сїм бали нових членів без вступного, а також через 3 слїдуючих місяців: червень, липень і серпень. Місячна вкладка виносить 50 ц., вразї недуги член побирає тижнево 6 дол. бенефіту, а на случай смерти члена виплачує товариство 100 дол. на похорон. Взиваємо всїх Укаріїнцїв, котрі єще не належать до жадних орґанїзацій, хай приходять громадно і вступають під наш синьо-жовтий прапор. Орґанїзуйте ся, бо в орґанїзації сила.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Ґімнастичне тов. „СІЧ" в Ню Йорку

— устроює —

В НЕДІЛЮ, 1. ЧЕРВНЯ 1919 Р.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

в Народнім Домі, 217 Іст 6-та улиця, Ню Йорк.

Початок о годинї 6.30 вечер.

ВСТУП 35 ЦЕНТІВ.

Музика добірна.

Добірна музика буде грати козачка, коломийки, вальца, тустепи і все решта на жадане присутних.

Молоді і старші всї приходіть.

63-64 **Гостям раді.**

НОВІСТЬ! УКРАЇНЦІ БРУКЛИНА І ОКОЛИЦІ, НОВІСТЬ!

Заходом Укр. Тов. Просьвіта в Бруклині, Н. Й.

відограєсь пораз перший

В СУБОТУ, 31. МАЯ 1919 Р.

в McCADDIN THEATRE HALL, (близько Віліямсбурґ моста)

драма в 5-ти актах під назвою

БУРЛАКА

ОСОБИ ДІЄВІ:

Михайло Михайлович, старшина ....т. В. Собуцький
Омелян Григорович, писар ....т. А. Поліщук
Сидір, прибічник старшини ....т. І. Флїнта
Петро ....т. Я. Корицький
Дїд ....т. В. Фидина
Семен, селянин ....т. Т. Трач
Микола, селянин ...т. М. Шиманський
Павло, селянин ....т. Р. Паздрій
І-ий чоловік ....т. М. Федоренко
ІІ-гий чоловік ....т. П. Шалак
ІІІ-тий чоловік ....т. Т. Матущак
Провожатий ....т. С. Зароба
Опанас Бурлака ....т. Ф. Маріяш
Олекса, парубок молодий ....т. І. Побідинський
Галя, Олексина молода ....т-ка А. Рубінівна
Олена, сестра Олекси ....т-ка М. Шалакова
Приська, жінка Петрова ....т-ка М. Салюківна
Гершко, жид ......т. М. Шиманський
Почтар ....т. Ю. Тарнопольський
Громадяни, десятники, парубки і дївчата.

Режісер: **т. А. Поліщук.**

ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ ТАНЦІ.

63-64 КОМІТЕТ.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ В ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. ПОЗІР!

З рамени Української Громади в Елізабет, Н. Дж.

ТОВ. „УКРАЇНСЬКИЙ СОКІЛ"

відограє

В ПЯТНИЦЮ, 6. ЧЕРВНЯ 1919

В ГАЛИ Г. ЛЮТВИНА,

152 So. Park St., cor. Front St., Elizabeth, N. J.

велике представлене

БОНДАРІВНА

драма в 4-ох діях а 5-ох відслонах Ів. Тобилевича (Карпенко Карий).

ДІЄВІ ОСОБИ:

Староста, вельможний пан . С. Байтала
Чеслав Герцель, шляхтич, його прибічник ....С. Цимбалюк
Гнат Бондар, старий козак ....М. Костишин
Тетяна, його дочка ....Е. Горін
Марія, хазяйка у Бондаря . . Д. Шпира
Тарас, запорожець, лїт 35 ....М. Гринищак
Денис, парубок, лїт 25 . . А. Лукасевич
Оксана, дївчина, його сестра ....Е. Колодій
Перший Запорожець .....П. Останчук
Другий Запорожець .....В. Маланчин
Перший чоловік ....П. Останчук
Другий чоловік ....В. Маланчин
Перший наймит ....В. Кіценюк
Другий наймит ....С. Чечіль
Мордохай, жид, арендар . . . А. Малоїд
Запорожці, народ, дївчата, челядь двірська. — Дієть ся в 17-ім столїтю.

Режісер: **С. Колодій.**

Початок точно о год. 8.15 веч.

Цїни місць: 75, 50 і 35 цнт.

Чистий дохід призначений на Українську Читальню в Елізабет, Н. Дж.

Українські Робітники і Робітниці! Приходіть численно самі і кличте своїх знакомих на се представлене, де будете могли подивити ся весело на гарну штуку, яку аматори будуть старати ся виконати як найлїпше. Отож незабувайте на день 6-го червня. Маємо надїю, що наші сходини будуть величаві. Маємо надію, що кождий Українець прийде на се представлене, щоб пoпeрти свою Читальню.

61,64,66 КОМІТЕТ.